

Univerzita Palackého v Olomouci

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra polytechnické a informační výchovy

Bc. Silvie Kubíková

**Polytechnické vzdělávání v prostředí mateřské školy v návaznosti
na lidová řemesla a tradice**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

RNDr. Miroslav Janu Ph.D.

Olomouc 2020

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení: Silvie Kubíková

Název diplomové práce: Polytechnické vzdělávání v prostředí mateřské školy v návaznosti na lidové tradice a řemesla

Pracoviště: UPOL – Pedagogická fakulta, Katedra technické a informační výchovy

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Miroslav Janu, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2020

Abstrakt: Ve své diplomové práci se zabývám polytechnickým vzděláváním v prostředí mateřské školy v návaznosti na lidová řemesla a tradice. Motivací k tématu diplomové práce bylo vytvoření nových polytechnických dílen v mateřské škole, kde pracuji jako učitelka. Polytechnická dílna je vybavena novými pomůckami a nářadím pro vzdělávání, vyrábění, tvoření i hru. Po vytvoření dílen však nebyl upraven Školní vzdělávací program, do kterého by se zakotvily kompetence pro rozvoj polytechnického vzdělávání u dětí. Školní vzdělávací program plně nevyužívá možnost používání polytechnických dílen a laboratoře v návaznosti na lidové tradice, zvyky a řemesla.

Lidové tradice, zvyky a řemesla je potřeba stále rozvíjet u dětí již v předškolním věku. Na některé lidové zvyky a tradice můžeme totiž díky naší rychlé a uspěchané době často zapomenout. Pomocí prožitkové metody a situačního učení v polytechnické výchově lze tyto svátky a tradice v dětech stále upevňovat. Polytechnické vzdělávání je také důležité pro rozvoj hrubé i jemné motoriky u dětí, rozvíjí soustředěnost a trpělivost.

Klíčová slova: polytechnické vzdělávání, mateřská škola, tradice, zvyky, polytechnické dílny, rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Silvie Kubíková

Title of the thesis: Polytechnic education in the Kindergarten in connection with folk-crafts and traditions

Department: UPOL - Department of Technical Education and Information Technology

Supervisor: RNDr. Miroslav Janu, Ph.D.

The year of presentation: 2020

Abstract: The thesis deals with polytechnic education in the environment of a nursery school in connection with folklore crafts and traditions. The main motivation for dealing with this topic was the newly established polytechnic workshop in the nursery school where I work as a teacher. Said polytechnic workshop is equipped with new tools for education purposes, crafts as well as for entertainment. However, once the polytechnic workshop was established, the School Education Programme was not adjusted to cover the competences needed for the polytechnic education of children. Thus the School Education Programme does not fully comprehend the potential of the polytechnic workshop and the laboratory in connection with folklore traditions, customs and crafts.

The process of cultivating the relationship children have with folklore traditions, customs and crafts should be started during the preschool age – as the modern and fast-moving society might cause for some customs and traditions to be easily forgotten. Said relationship could be strengthened by using the learning through experience approach and situated learning in polytechnic education. Moreover, the polytechnic education is also significant when it comes to the development of fine motor skills, concentration and patience.

Key words: polytechnic education, nursery school, traditions, customs, polytechnic workshop, Framework Education Programme, School Education Programme

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Polytechnické vzdělávání v prostředí Mateřské školy v návaznosti na lidová řemesla a tradice“ vypracovala samostatně, pod dohledem RNDr. Miroslava Janu, Ph.D. Použila jsem všechny literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne:

Podpis:

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu RNDr. Miroslavovi Janu Ph.D. za odborné vedení diplomové práce, za poskytování cenných rad, které mi byly velkým přínosem.

Obsah

1. Úvod.....	8
1 Teoretická část.....	9
1.1 Polytechnické vzdělávání v kontextu RVP pro předškolní vzdělávání.....	9
1.2 Cíle polytechnického vzdělávání – naplňování rámcových cílů dle RVP PV.....	9
1.3 Výhody a přínos polytechnických aktivit	11
1.4 Inovace a tzv. start -up polytechnického vzdělávání v České republice	11
1.5 Integrace polytechnického vzdělávání do RVP PV	12
1.6 Taxonomie cílů	13
1.6.1 Bloomova taxonomie kognitivních cílů	13
1.6.2 Daveova taxonomie psychomotorických cílů	14
1.7 Principy polytechnického vzdělávání	14
1.8 Koncepce polytechnického vzdělávání.....	15
1.9 Klíčové kompetence dítěte ukončující předškolní vzdělávání	16
1.10 Dílčí cíle v RVP PV	17
1.11 Vzdělávací metody v předškolním vzdělávání	19
1.11.1 Metody polytechnického vzdělávání:	20
1.11.2 Obsah polytechnického vzdělávání v MŠ	20
1.11.3 Doporučené pomůcky a vybavení v polytechnickém koutku, dílně.....	20
1.11.4 Rozvoj polytechnických činností v přírodním prostředí	21
1.12 Bezpečnost práce v polytechnickém vzdělávání	22
2 Lidové zvyky a tradice	23
2.1 Jaro.....	23
2.2 Podzim	27
2.3 Zima	29
2.4 Polytechnické aktivity	33
3 Cíle výzkumu	38
4 Výsledky.....	39
4.1 Vzor dotazníku.....	39
4.2 Vyhodnocení dotazníku	42
4.3 Shrnutí výsledků dotazníku	50
5 Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů	51
6 Návrh Školního vzdělávacího programu	51
7 Návrh Třídního vzdělávacího programu	65
8 Závěr.....	69
9 Referenční seznam	70
10 Seznam zkratk.....	73

11	Seznam obrázků, fotografií a grafů	74
12	Závěr.....	76

1. Úvod

Téma diplomové práce se zaměřuje na možnosti implementace lidových řemesel jako součásti lidových tradic v rámci polytechnického vzdělávání v prostředí mateřské školy. Cílem diplomové práce bude zpracovat Školní vzdělávací program konkrétní mateřské školy a to v návaznosti na Rámcový vzdělávací program pro pre-primární vzdělávání a stanovit možnosti implementace problematiky lidových řemesel do uvedených Školních vzdělávacích programů, které jsou důležité pro tvorby Třídních vzdělávacích programů a práci učitelky.

V teoretické části se zaměřuji na principy, cíle a metody polytechnického vzdělávání, které vychází z Rámcového vzdělávacího programu. V programu jsou začleněny všeobecné cíle, klíčové kompetence a vzdělávací metody, platné pro všechny mateřské školy zařazené do rejstříku škol MŠMT. Další část diplomové práce se věnuje oblasti inovaci polytechnického vzdělávání. Je zde popsána inovační strategie České republiky pro rok 2019 – 2030 a rozvoj polytechnické výchovy do škol.

V další části diplomové práce se zaměřuji na popis a rozbor lidových tradic a zvyků v průběhu celého roku. Každý svátek, nebo zvyk je stručně popsán, a obsahuje také návrh aktivit vhodných pro činnosti s dětmi.

V praktické části diplomové práce bude za cíl realizovat vzdělávání na základě zpracovaných metodických listů, vypracování školního vzdělávacího programu a třídního vzdělávacího programu a jejich aplikace v praxi. Součástí práce je i provedený výzkum v jednotlivých mateřských školách, jehož cílem je zjistit do jaké míry je polytechnická výchova v mateřských školách realizována. Zda mateřské školy mají polytechnické dílny, nebo jiná zázemí a zařízení pro práci.

Pro výzkum diplomové práce jsem zvolila a inovovala školní vzdělávací program mateřské školy, kde pracuji již šestým rokem jako pedagog pro pre-primární vzdělávání. Mateřská škola se nachází v městské části Tabulový vrch v Olomouci. Jedná se o mateřskou školu s počtem deseti tříd a kapacitou až 280 dětí. Pracuje zde dvacet pedagogických pracovníků a devět nepedagogických pracovníků. Vzhledem k velikosti mateřské školy a velkému množství dětí, které do školy dochází, je škola rozdělena na dvě blízké budovy.

Mateřská škola je demograficky umístěna ve středu sídliště, ale i přes to je obklopena zelení a velkou zahradou, kterou lze využívat v průběhu celého školního roku. Pro vzdělávací

činnosti a aktivity lze využívat také vybudované polytechnické dílny, koutek pro pokusy a objevy, keramickou dílnu a nově vzniklou místnost zvanou „kuchyňka“ pro vaření a pečení.

1 Teoretická část

1.1 Polytechnické vzdělávání v kontextu RVP pro předškolní vzdělávání

Polytechnické vzdělávání není v Rámcovém vzdělávacím programu pro pre-primární vzdělávání vyčleněno jako vzdělávací oblast, přesto považujeme za velmi důležité rozvoj polytechnických aktivit již v předškolním věku.

V současné době je polytechnické vzdělávání rozvíjeno a podporováno Ministerstvem školství a Evropskou unií, díky kterým je polytechnické vzdělávání zařazeno mezi priority v národních strategických dokumentech (Národní ústav pro vzdělání, 2017).

„Polytechnické vzdělávání je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako aplikaci vědomostí, dovedností a zkušeností v členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení“ (Národní ústav pro vzdělávání, 2017, str.2).

Díky polytechnickému vzdělávání můžeme u dětí rozvíjet praktické dovednosti, které lze aplikovat i do běžného života. Praktické činnosti a vztah k technice mohou nadále ovlivňovat i následný výběr střední školy, nebo odborného učiliště a tím i volbu povolání.

1.2 Cíle polytechnického vzdělávání – naplňování rámcových cílů dle RVP PV

Cíle polytechnického vzdělávání jsou rozvíjet u dítěte schopnosti k učení, rozvoj v oblasti manuální zručnosti (práce s drobným materiálem, s hračkami, s výtvarnými pomůckami). Dále u dítěte rozvíjí zacházení s běžnými předměty denní potřeby, které potřebuje při sebe-obslužných činnostech, při hře i při úklidu. Dále by dítě mělo získat přiměřené dovednosti při práci s papírem, dřevem, textilem a přírodninami. Velmi důležité pro práci se dřevem a jinými materiály je důležité znát základní bezpečnostní pravidla a zásady při práci s náradím a přístroji. (Nádvorníková, 2015).

Díky polytechnické výchově by se děti měly také seznámit s různými řemesly, znát jejich význam a historii. Měly by také používat encyklopedie a zájmové časopisy pro vyhledávání informací. Nové informace, zkušenosti a poznatky by měly aplikovat do nových situací (Nádvorníková, 2015).

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci volní vlastnosti a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o přírodovědné a environmentální obory (Národní ústav pro vzdělávání, 2017, str. 3).

Cíle, které jsou uvedené v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, jsou od 1. 9. 2007 povinné pro všechny mateřské školy zapsané do rejstříku škol MŠMT. Mateřské školy jsou povinné s tímto dokumentem pracovat. Rámcový vzdělávací program stanovuje vzdělávací cíle, dílčí oblasti, kompetence. Vymezuje také podmínky a obsah vzdělávání. Dle Rámcového programu si každá škola vypracovává svůj Školní vzdělávací program, který musí splňovat výše uvedené oblasti.

Cíle uvedené v Rámcovém vzdělávacím programu předškolního vzdělávání RVP PV (2018) lze specifikovat jako cíle pro polytechnickou výchovu a pracovní výchovu.

Cíle pracovní výchovy:

- získat základní a praktické pracovní dovednosti a návyky při práci s různými materiály
- poznat vybrané materiály
- osvojit si zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce, základy organizace, plánování práce
- vytvářet si pozitivní vztah k práci (Smolíková, 2004).

Cíle polytechnického vzdělávání:

- poznat vybrané materiály a jejich užití vlastností, naučit se volit a používat pro práci vhodné nástroje, náradí a pomůcky, osvojit si jednoduché pracovní postupy potřebné pro běžný život
- osvojit si základy organizace, plánování práce a technologické kázně

- získat orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce
- vytvářet si aktivní vztah k ochraně a tvorbě životního prostředí
- poznávat a učit se používat nová multimédia (Smolíková, 2004).

Cílem polytechnického vzdělávání je také osvojení si základních hodnot, na kterých si zakládá naše společnost. Jedná se především o uvědomění si významu práce, vztahu techniky a společnosti. Tím podporovat u dětí zájem o techniku a technické činnosti. Naučit také děti zažívat radost z podařeného díla. Velmi důležitým faktorem je být ohleduplný k věcem a k majetkům, jak svým, tak i cizím. Vzhledem k aktuálnímu trendu v záchraně planety a přírody je důležité vštěpovat dětem informace o tom, jak je důležité šetrné zacházení s věcmi, šetřit s vodou, jídlem i elektřinou. Chránit přírodu, chovat se k ní ohleduplně a ekologicky. Dbát tak na životní prostředí.

1.3 Výhody a přínos polytechnických aktivit

Mezi výhody polytechnických aktivit patří především zdokonalování koordinace pohybu rukou a očí. Dochází i ke zlepšení jemné motoriky díky práci s různými materiály a nástroji. Polytechnické aktivity podporují u dětí také sebevědomí a dovednosti. Rozvíjí samostatnou práci, děti dokáží pracovat podle daných postupů a dodržovat tak algoritmus práce. Pomocí různých technik se děti seznamují s různými pracovními nástroji, materiály a technickými přístroji. Tyto nástroje učíme děti pojmenovat, a tím se rozšiřuje u dětí i slovní zásoba. Dochází tak k rozvoji jazyka a řeči. Většina polytechnických aktivit podporuje prostorovou orientaci a vnímání. Dále dochází k rozvoji před - matematických dovedností a geometrii (Dlouhá, 2017).

1.4 Inovace a tzv. start -up polytechnického vzdělávání v České republice

Cílem inovační strategie České republiky je změna systému polytechnického vzdělávání ve všech stupních vzdělávání, vzhledem k rozvoji technologii a pokroku vědy a techniky. I přes kvalitní systém vzdělávání v České republice je problematika polytechnické výuky velmi problematická. Situaci ve vzdělávání by mohla zlepšit Inovační strategie České republiky 2019 – 2030.

V oblasti polytechnické výuky chybí propracovaný STEM systém. Jedná se o systém, do kterého je zahrnuto Science – věda, Technology – technologie, Engineering – inženýrství, Mathematics – matematika. Tento systém by měl představovat jednu z klíčových kompetencí, která vznikne v rámci nového kurikula. Nové pojetí kurikula by mělo obsahovat jak předškolní vzdělávání, tak základní i středoškolské. Cílem změny systému je klást větší důraz na kreativitu, na logické a technické myšlení, představivost, myšlení, samostatné řešení problémů a badatelské činnosti. Výuka by měla vycházet z projektů, které by se zaměřovaly na základy přírodovědných věd, techniky a matematiky (Rada pro výzkum, vývoj a inovace, 2019).

Systém STEM se zabývá především změnami na úrovni základního a středního vzdělávání, kde se schyluje k větší revizi Rámcových vzdělávacích programů. V předškolním vzdělávání se zatím nechystají žádné větší legislativní změny ve vzdělávacích programech.

I přesto však vidíme probouzející se zájem o vývoj polytechnického vzdělávání již od nejútlejšího věku.

Evropská unie spolu s Ministerstvem školství a mládeže podporují rozvoj polytechnického vzdělávání v mateřských školách. Díky operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost vznikl projekt na podporu polytechniky ve čtrnácti mateřských školách v Moravskoslezském kraji. Do projektu se zapojili pedagogičtí pracovníci s cílem rozvíjet proces zapojování polytechnického vzdělávání v mateřských školách. Úkolem pedagogických pracovníků je vložit prvky polytechniky do učebního a výchovného plánu své mateřské školy.

1.5 Integrace polytechnického vzdělávání do RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV 2018) je rozdělen do pěti oblastí:

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

Tyto oblasti zahrnují oblast biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně kulturní a environmentální. Oblasti se navzájem propojují a ovlivňují. Ze všech oblastí vycházejí základní cíle předškolního vzdělávání.

1.6 Taxonomie cílů

V Rámcovém vzdělávacím programu jsou uvedeny dílčí cíle ve velmi obecné rovině. Je potřeba si tyto cíle více konkretizovat a to v třídních vzdělávacích programech, v krátkodobých i dlouhodobých projektech, které si tvoří učitelka sama. Dílčí cíle jsou vždy tvořeny podle věkového složení třídy, dle individuálních zvláštností dětí. Dále také podle obsahu a tématu, které si učitelka zvolí ze školního vzdělávacího plánu.

Plánování cílů v současném pojetí předškolního vzdělávání již dávno nevystačí pouze se znalostní úrovní. Aby bylo možné u dětí dosáhnout naplnění dílčích cílů (poznatky, dovednosti, hodnoty a postoje) ve všech oblastech, může učitel při jejich konkretizaci využít dostupné taxonomie, a to jak v doméně kognitivní, tak psychomotorické a afektivní (Syslová., 2019, s. 113).

1.6.1 Bloomova taxonomie kognitivních cílů

1. Znalost – zapamatování informací
(dítě vyjmenuje materiály, které lze třídit do odpadu)
2. Pochopení – porozumění a pochopení tématu. Dokáže informace vysvětlit, třídit a rozeznat.
(dítě pozná barvy kontejnerů)
3. Aplikace – nové informace a znalosti dokáže použít v nových situacích
(třídí papír a plasty jak v mateřské škole, tak i doma)
4. Analýza – na základě zkušeností se zajímá o důsledky a příčiny
(Co se stane, když nebudeme třídit odpad?)
5. Hodnocení – dokáže zhodnotit správné a nesprávné informace
(Jsou odpadky správně roztrženy?)
6. Tvoření – návrh nového řešení problémů
(Co dělat, abychom neničili přírodu?) (Syslová, 2019).

1.6.2 Daveova taxonomie psychomotorických cílů

1. Imitace – činnost začíná vědomě napodobovat
2. Manipulace – dítě je schopné vykonat požadovanou činnost dle slovní instrukce, zvolit vhodnou činnost (praktické činnosti)
3. Zpřesňování – provádí činnost s větší přesností a jistotou
4. Koordinace – provádí činnosti řazené za sebou
5. Automatizace – automatizace dovedností (Syslová, 2019).

1.7 Principy polytechnického vzdělávání

Základem polytechnického vzdělávání jsou principy prožitkového, situačního a činnostního učení, které slouží jako základ pro vytváření nových poznatků a postojů. Prožitkové učení je založeno na principu vlastního prožitku, kdy dítě prožívá situace všemi smysly s vysokým emočním nasazením (Nádvorníková 2015).

Znaky prožitkového učení

- Spontaneita – dítě vstupuje do činnosti z vlastního zájmu
- Objektivita – samostatně řešit, objevovat logické souvislosti, uplatňovat zde dosavadní zkušenosti
- Komunikativnost – verbální a neverbální komunikace, společná komunikace a tolerance
- Prostor pro aktivitu a tvořivost – dostatek materiálů a pomůcek
- Konkrétnost – příprava konkrétní činnosti
- Celostnost – propojení smyslového vnímání (Výzkum, vývoj a vzdělávání – EU, MŠMT)

Princip činnostního učení je založen na probouzení zájmu a motivací při nabývání nových poznatků a informací. Je založen na principu objevování. Pomocí názorných ukázek, vlastní činnosti a prožitku získávají děti praktické dovednosti.

Princip situačního učení využívá náhodně a přirozeně vzniklých situací, které umožní dětem buď vytvářet nové praktické dovednosti a získávat poznatky, nebo v reálných situacích ověřovat a využívat těch stávajících (Nádvorníková 2015 str. 37)

Kooperativní výuka, stejně jako její teorie, je zaměřena na procesy spolupráce ve skupině, především na sociální interakci, jejímž významným prostředkem je dialog (Z. Kolář, viz literatura). Kooperace ve skupině znamená, že úspěch jednotlivce - dosažení zadaného cíle výuky - je vázán na úspěch skupiny, popř. dalších členů skupiny. Z toho plyne, že učivo si žák osvojuje ve skupinové interakci, pomocí vztahů k ostatním a samozřejmě jeho vlastní práci „pro skupinu“. Součástí učení je tedy formování sociálních dovedností pro týmovou práci, schopnost přispět skupinovému úsilí. Hodnoceno je nejen osvojení učiva žáky, ale i schopnosti skupinové spolupráce. Tím vším kooperativní učení přispívá intelektuálnímu a osobnostně sociálnímu rozvoji žáka (Částková, 2017 str. 34)

1.8 Koncepce polytechnického vzdělávání

Polytechnické vzdělání zahrnuje ve svém obsahu přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání. Přírodovědné vzdělávání se zaměřuje na metody zkoumání přírodních zákonitostí a přírodních objektů. Naopak technické vzdělávání se zaměřuje na techniku, technické vědomosti a dovednosti. Rozvíjí pozitivní postoj k technice a k technickým prostředkům používaných v běžném životě. Environmentální vzdělávání zahrnuje výchovu a působení na děti již v předškolním věku. Je důležité pro rozvoj naší země, aby děti již v raném věku měly povědomí o péči o naše životní prostředí a ekologii (Národní ústav pro vzdělávání, 2017).

Polytechnické vzdělávání by se mělo promítnout také při plánování nových vzdělávacích programů. Měl by být kladen důraz na porozumění nových poznatků a jejich využití v praxi. Vytvořit tak efektivní strategické plány, které děti zaujmou a inspirují k poznávání a prohlubování vědomostí i dovedností v polytechnické oblasti. Dále je potřeba podpořit školy jak v oblasti materiálně-technické, tak i v oblasti personální (Národní ústav pro vzdělávání, 2017).

1.9 Klíčové kompetence dítěte ukončující předškolní vzdělávání

Kompetence převzaté z aktuálního Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2018) jsou rozdělené na 5 částí:

- 1. Kompetence k učení**
- 2. Kompetence k řešení problémů**
- 3. Komunikativní kompetence**
- 4. Sociální a personální kompetence**
- 5. Kompetence činností a občanská**

Klíčové kompetence jsou soubory předpokládaných dovedností, vědomostí, postojů a hodnot. Tyto soubory jsou důležité pro osobní rozvoj dítěte.

Z obsahu kompetencí jsem vybrala následující kompetence vhodné pro polytechnické vzdělávání.

1. Kompetence k učení

Dítě ukončující předškolní zařízení:

- Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá přitom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení včetně řešení zadaných úkolů
- Aktivně si všímá, co se kolem něj děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí
- Má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky
- Učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje, při zadané práci dokončí, co začalo, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů
- Odhaduje své síly, učí se hodnotit své osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

2. Kompetence k řešení problémů

Dítě ukončující předškolní zařízení:

- Všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí
- Řeší problémy, na které stačí na základě bezprostřední zkušenosti
- Postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací, hledá různé možnosti a varianty, má vlastní originální nápady

3. Kompetence komunikativní

Dítě ukončující předškolní zařízení:

- Dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, které prožívá během polytechnického vzdělávání
- Domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci

4. Sociální a personální kompetence

Dítě ukončující předškolní zařízení:

- Samostatně rozhoduje o svých činnostech, umí si udělat svůj názor a vyjádřit jej
- Dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým

5. Činnostní a občanská kompetence

Dítě ukončující předškolní zařízení:

- Dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat své slabé stránky
- Odhaduje rizika svých nápadů
- Dbá na osobní zdraví a bezpečí své i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí

1.10 Dílčí cíle v RVP PV

Dílčí cíle vyjadřují, co by měl pedagog v průběhu předškolního vzdělávání podporovat u dítěte. Vyjadřují konkrétní cíle k určité vzdělávací oblasti.

Vzdělávací obsah je v RVP PV uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí.

1. Dítě a jeho tělo – biologická oblast

2. Dítě a jeho psychika – psychologická oblast

3. **Dítě a ten druhý – interpersonální oblast**
4. **Dítě a společnost – sociálně kulturní oblast**
5. **Dítě a svět – environmentální oblast**

Dílčí cíle v **biologické oblasti** dle RVP PV (2018) vztahující se k polytechnickému vzdělávání:

- Rozvoj pohybových schopností, rozvoj hrubé i jemné motoriky
- Rozvoj a užívání všech smyslů
- Rozvoj přiměřených praktických dovedností
- Osvojení si poznatků důležité pro zdraví a bezpečí dítěte

Dílčí cíle v **psychologické oblasti** dle RVP PV (2018) vztahující se k polytechnickému vzdělávání:

- Rozvoj smyslového vnímání, přechod z konkrétního názorného myšlení k pojmovému myšlení
- Rozvoj fantazie a představivosti
- Rozvoj tvořivého myšlení
- Rozvoj samostatného řešení problémů
- Posilovat zvědavost a radost z objevovaného
- Vytvářet základ pro práci s informacemi
- Vytvářet pozitivní postoj k učení

Dílčí cíle v **interpersonální oblasti** dle RVP PV (2018) vztahující se k polytechnickému vzdělávání:

- Rozvoj kooperativních dovedností
- Rozvoj tolerance a respektu

Dílčí cíle v **sociálně kulturní oblasti** dle RVP PV (2018) vztahující se k polytechnickému vzdělávání:

- Rozvoj spolupráce
- Seznamovat se se světem lidí, kulturou a zvyky
- Vytvářet pozitivní vztah ke kultuře a umění

- Rozvoj estetického vkusu

Dílčí cíle v **environmentální oblasti** dle RVP PV (2018) vztahující se k polytechnickému vzdělávání:

- Vytvářet povědomí o přírodním, kulturním a technickém prostředí
- Rozvoj dovedností potřebných k péči o okolí
- Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

1.11 Vzdělávací metody v předškolním vzdělávání

Z. Syslová uvádí v Didaktice předškolního vzdělávání (2019), rozdělení vzdělávacích metod:

Slovní metody:

- Popis
- Vyprávění
- Rozhovor
- Beseda
- Předčítání

Názorné metody:

- Pozorování
- Předvádění
- Pokus
- Exkurze a procházka

Praktické činnosti:

- Cvičení, procvičování
- Experimentace
- Sestavování
- Konstruování

1.11.1 Metody polytechnického vzdělávání:

1. Vlastní hra, explorce
2. Pokusy a experimenty
3. Konstruování
4. Grafické činnosti
5. Pozorování
6. Vytváření modelů
7. Vyhledávání informací, práce s encyklopediemi
8. Verbální metody
9. Dramatické metody

1.11.2 Obsah polytechnického vzdělávání v MŠ

1. Hry a činnosti se stavebnicemi a nářadím
2. Pokusy a objevy
3. Tvoření s materiály (papír, textil, vlna, keramika)
4. Hry a tvoření s přírodninami (kameny, šišky, dřevo, písek)
5. Tvoření z recyklovaných materiálů (Pet vršky, kelímky, láhve, sáčky)
6. Seznámení s technikou v běžném životě (stoje a přístroje – zemědělství, stavebnictví, lékařství)
7. Práce s informacemi
8. Mít povědomí o řemeslech a jejich historii
9. Pěstitelské práce (pěstování rostlin na školní zahradě)
10. Chovatelské práce péče o drobné živočichy
11. Vztah k přírodě

1.11.3 Doporučené pomůcky a vybavení v polytechnickém koutku, dílně

Dlouhá, 2017 uvádí seznam důležitých pomůcek a nářadí potřebných do polytechnického koutku, nebo dílny. Tyto pomůcky a nástroje jsou nezbytné pro práci se dřevem, kovem a dráty. Jedná se o základní vybavení, které by mělo stačit pro polytechnické vzdělávání v předškolním věku.

Zatloukání hřebíků: hřebíky, kladivo, kleště, zbytky dřeva

Šroubování: křížové a ploché šroubováky, šroubky a matice různých velikostí, klíče na utahování

Řezání: pila čepovka, oblouková pila, odřezky dřev, velké dřevo na poncích

Smirkování: brusné papíry s různou hrubostí, hranoly, dřevo

Vrtání: malá vrtačka, vrtáky, předměty na vrtání

Šití: jehly, nitě, různé druhy látek, nůžky, vlny, karton, bavlnky, knoflíky

Lepení: lepidla v tupě, tekutá lepidla, tavná pistole a jejich náplně, papíry, kartony

Drátkování: dráty, smyčky, očka, kleště

Otevírání, zamykání: různé druhy zámků a klíčů, panty

Poznávání materiálů: sklo, papír, plast, dřevo, filc, peří, kov, korek

Elektrikářství: dráty, svorky, vypínače

Natírání: štětce, barvy, válečky

1.11.4 Rozvoj polytechnických činností v přírodním prostředí

Výroba přírodního tkacího stroje

Aktivita tkaní je vhodná pro rozvoj koordinace ruky a oka, pro rozvoj jemné motoriky a jako příprava pro psaní. U této aktivity není cílem výrobek tkaní, ani samotná dovednost umět tkát. Jedná se o činnost, při které děti i mimo jiné rozvíjí své estetické cítění, trpělivost, matematické myšlení a rytmus.

Výroba tkacího stroje

Na výrobu budeme potřebovat větev do písmene V, do které si po stranách uděláme stejný počet řezů. Do řezů začneme postupně od spodu provlékat provázek, který vedeme kolem všech zářezů směrem nahoru. Když máme osnovu hotovou, můžeme pomocí barevných provázků provlékat směrem kolmo vzhůru. Je důležité provlékat střídavě. Na konci provázek vždy připevníme a zasukujeme. Pokračujeme tak dlouho, až máme propletenou celou osnovu (Andres, 2015).

Pro jednodušší řešení můžeme tkalcovský rámeček zakoupit ve výtvarných potřebách, nebo v hobby-marketech.

Výroba lodiček z přírodnin

Při této činnosti děti rozvíjí poznávací schopnosti při hledání přírodnin. Dochází také k rozvoji jemné motoriky, koordinaci ruky a oka, logickému myšlení.

Díky rozmanitosti přírodnin, které jsou volně dostupné a všude kolem nás, si vyrobíme lodičku. Pro výrobu budeme potřebovat například skořápku z ořechů (celé), listí, kůru stromů, korek, nebo plátky dřeva. Na skořápku z ořechu nebo dřívko připevníme provázkem, nebo lepidlem (jednodušší varianta) lístek, nebo větvičku stromu, na kterou zapíchneme listí. Zhotovenou lodičku dáme na vodu, a sledujeme, zda lodička plave, nebo se potápí.

Obr. č. 1 – pouštění lodiček

zdroj: https://www.testovanonadetech.com/img/aktivita/0311/800_04.jpg

1.12 Bezpečnost práce v polytechnickém vzdělávání

Cílem školy je zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí při vzdělávání a výchově, činnostech s ní přímo souvisejících. Školský zákon č. 561/2004 Sb. (MŠMT, 2017, s. 18) udává, že pedagogičtí pracovníci jsou povinni „svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj.“ Dle Metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů (MŠMT, 2005, s. 2)

Učitelky seznámí děti s možnými riziky, které se mohou vyskytnout během polytechnického vzdělávání a provedou o tom vždy zápis.

1. Respektovat a plnit pokyny pedagoga.

2. Chodit ve třídě pomalu, nestrkat se, neběhat.
3. Nesahat na elektrické zásuvky (kryty) a jiná elektrická zařízení.
4. Nedávat hračky, pomůcky a jiné materiály do úst, do nosu, do uší.
5. Ohlásit každé poranění nebo zranění pedagogovi.
6. Neolízovat ruce ani jiné nástroje a pomůcky, dodržovat hygienu.
7. Zacházet opatrně se všemi pomůckami.
8. Nemanipulovat s nástroji, pomůckami bez povolení pedagoga.
9. Při zatloukání hřebíků – ukázka správného držení a správného zatloukání. Pozor na prsty.

2 Lidové zvyky a tradice

2.1 Jaro

Velikonoce

Velikonoce je svátek na přelomu měsíce března a dubna. Oslavuje se vždy první neděli po prvním jarním dni, po prvním jarním úplňku. Jedná se o nejvýznamnější křesťanský svátek, kdy se oslavuje znovuzrození Ježíše Krista. Jedná se o svátky, které symbolizují oslavu jara, teplo a slunné počasí.

Popeleční středa

Popeleční středa, nebo také jinak zvaná škaredá středa symbolizuje vymetání komínů. Tento den se vymetaly komíny od sazí po celé zemi. Jedná se také o první den přísného předvelikonočního půstu. Existují i jiné názvy pro popeleční středu, a to černá, škaredá, nebo smetná.

Zelený čtvrtek

Na tzv. Zelený čtvrtek chodí chlapi po vesnicích a řehtají pomocí řehtaček. Chůze po vesnicích za zvuků řehtaček připomíná hon na Jidáše.

Na den Zeleného čtvrtku bychom měli sníst něco zeleného (špenát, salát, okurek), aby byl člověk po celý rok zdravý. Na Zelený čtvrtek se připravuje typicky velikonoční jídlo – jidáše.

Jedná se o sladké pečivo, které svým připomíná oprátku, na které se oběsil Jidáš, který zradil Ježíše Krista.

Bestajovský, 2008 uvádí, že na Zelený čtvrtek celá rodina vstávala časně ráno, pomodlila se a umyla se rosou. Čerstvá rosa zabraňovala různým onemocněním a nemocem.

Velký pátek

Na den Velkého pátku se připomínáme umučení Ježíše Krista. Tento den, by měl být prožíván ve znamení ticha, smutku a rozjímání.

Lidové tradice praví, že na den Velkého pátku se otvírají skály plné pokladů. Poklad se dá najít podle světýlka, vycházejícího přímo z otevřené skály, nebo podle kvetoucího kapradí. Na Veliký pátek se podle pověsti otevírá i hora Blaník (Bestajovský, 2008).

Bílá sobota

V den Bílé soboty končí velký půst. Tento den se prováděl vždy velký úklid obydlí včetně malování tzv. bílení. Dále se také pečou mazance, chléb a beránci, zdobí se velikonoční vajíčka. Chlapci pletou pomlázky z vrbového proutí.

Boží hod velikonoční

Velikonoční neděle je označovaná za den Zmrtvýchvstání Ježíše. Boží hod symbolizuje vítězství nad smrtí a návrat do života.

Velikonoční pondělí

Velikonoční pondělí, nebo také tzv. Červené pondělí je den plný tradic. Nejznámější tradicí je koledování chlapců. Chlapci chodí na koledu, během koledy šlehají dívky pomlázkou spletenou z mladých, zdravých vrbových proutků. Koledu doprovází zpěvem, nebo recitací básní. Dívky, díky šlehání mladými vrbovými proutky zůstanou celý rok zdravé. Odměnou koledníkům dávají dívky chlapcům malovaná vajíčka, nebo kraslice. Kraslice jsou vyfouknutá vajíčka, která se zdobí různými barvami, nebo ornamenty.

Barvení vajíček

Existuje mnoho technik na barvení vajíček, pomocí barev, kdy se vajíčka ponoří do barvy, tak barvení pomocí přírodnin jako je cibule, řepa, bylinky apod.

Aktivita: zdobení vajec, netradiční techniky (barvy, cibule), pokusy, pletení pomlázky, pečení jidášů, zelený čtvrtek – pěstování řeřichy, velikonočního osení, jak klíčí semínko, výroba velikonočního zajíčka ze dřeva (obr. č. 1).

Obr. č. 2 : dřevěný velikonoční zajíc (foto vlastní)

Vynášení Morany

Jedná se o lidový zvyk, který se koná na konci měsíce března. Morana je slaměná figurína, které je vynášena za vesnici a vhozena do řeky, nebo potoka. Morana je podle pověstí bohyně smrti, která vládla v období zimy. Rituální vhození do řeky proto symbolizuje rozloučení se zimou a smrtí.

Aktivita: výroba Morany, loučení se zimou

Den Země

Světový den Země se oslavuje 22. dubna. Má v dnešní době ekologický charakter. Zaměřuje se na obnovu materiálů a recyklaci.

Aktivity: třídění odpadů, poznávání materiálů (dřevo, papír, plast, kov..), práce a tvoření s recyklovaným materiálem – PET vršky, ruličky od toaletního papíru, PET láhve, korky

Pálení čarodějnic

Pálení čarodějnic připadne na den 30. dubna. Jedná se o typický český zvyk, kdy se v podvečer Filipo-jakubské noci pálí čarodějnice. Podle tradic se lidé před čarodějnicemi chránili různými praktikami. Lidé kropili svá obydlí a stavení vodou, před vrata napichovali trní a pichlavé pruty, aby se čarodějnice zranila. Na kopcích za vesnicí se pálily ohně, které měli ochránit vesnici před čarodějnicemi (Bestajovský, 2008).

Aktivity: čarodějnické pokusy, kouzelný lektvar (použití potravinářských barviv, šumivých tablet, gumových medvídků atd.) netradiční pokusy s vodou.

Stavění Máje

V podvečer prvního máje se na vesnicích staví májky, které jsou tradičním symbolem jara. Májka se nejvyšší strom (smrk, jedle, bříza), které je očištěna od spodních větví a špička stromu je ozdobena pentlemi, věncem a květinami. Podle tradice mají chlapi z vesnice hlídat májku celou noc, aby jim ji někdo neukradl.

Den matek

Oslava ke dni matek se koná druhou květnovou nedělí. Jedná se o svátek, kdy jsou obdarovány všechny matky. V dřívější době byly ženy obdarovány bílými karafiáty, nyní se konají v Mateřských školách besídky na oslavu Dni matek, kde jsou maminky obdarované dárkem. Den matek je rodinný svátek, který u dětí rozvíjí vztah a lásku k matce.

Aktivity: výroba přání pro maminku, výroba dárků (navlékání korálků, výroba srdce z keramické hlíny, výroba dřevěných domečků

Obr. č. 3 – domeček, foto vlastní

2.2 Podzim

Halloween

Halloween je lidový svátek, který se slaví 31. října. Halloween se do České republiky dostal původem ze Spojených států amerických, kde se děti oblékají do strašidelných kostýmů a chodí na koledu. Děti obcházejí dům od domu a koledují sladkosti. Typickými znaky pro Halloween jsou vydlabané svítící dýně, čarodějnice, kočky, netopýři, kostlivci a strašidelná výzdoba. V České republice se jedná o novodobý komerční svátek, který se rozšířil do povědomí lidí díky americkým televizním pořadům a filmům. Některé české rodiny a školní organizace slaví Halloween pouze jako oslavu podzimu, tzv. „dýňování“, kdy se společně dlabou dýně (Obr. č. 4, 5).

Aktivity: dlabání dýní, pozorování dýňových semínek pod mikroskopem a lupou, čarodějnické pokusy, ochutnávka dýní, skládání z listů

Obr. č. 4, 5 : dýňové tvoření – foto vlastní

Obr. č. 6 : skřítek podzimníček – foto vlastní

Dušičky

Dušičky jsou svátek všech zesnulých, který připadá na 2. listopad. Modlitba, zapálení svíčky a návštěva hřbitova patří k základním tradicím tohoto svátku. Tento svátek není moc rozšířený mezi povědomím dětí. Mladší děti nemají povědomí o smrti a životě, je však potřeba tyto základní životní fakty dětem přiblížit již v Mateřské škole.

Aktivity: zamýšlení nad životem

2.3 Zima

Svatý Martin

Svátek svatého Martina se oslavuje 11. listopadu. Tento den přijíždí svatý Martin na bílém koni, který symbolizuje první sníh. V mnoha městech se konají Svatomartinské oslavy a trhy, na kterých se objevuje pečená husa a Svatomartinské víno.

Maráková, 2006 str. 115 uvádí pranostiky: „Na svatého Martina bývá dobrá peřina.“

„Na svatého Martina kouřívá se z komína.“

Aktivity pro děti: stopy koně – sledování stop zvířat, výroba sádrové stopy z přírodnin, konstruování koně ze stavebnic – Seva, Cheva, Lego

Advent

Advent jsou poslední čtyři neděle před Štědrým dnem v prosinci. Jedná se o neděli železnou, bronzovou, stříbrnou a zlatou. Každou adventní neděli se zapaluje jedna svíce na adventním věnci, po zapálení poslední svíce na zlatou neděli advent končí a začíná příprava na Štědrý den. S obdobím adventu jsou spojené různé zvyky a tradice: výroba adventního věnce, pečení cukroví, úklid domácnosti, návštěva betlémů, rozvěšení jmelí a další (Janovec, 2018).

Svátek sv. Barbory

Svátek svaté Barbory jde podle lidových tradic svátkem pro mladé dívky, které se chtějí vdát. Dívky si v tento den utrhnou ze stromu větvíčky třešně, jabloně nebo slivky. Pokud jim větvíčky vykvetou do vánoc, měly by se dívky během příštího roku vdát. Svátek svaté Barbory se oslavuje 4. prosince.

Aktivity: sledování rostoucí větvíčky, stádia (pupen, květ)

Svátek sv. Mikuláše

Oslava svátku svatého Mikuláše připadá na den 5. prosince, den před jmeninami Mikuláše. Jedná se o den, kdy svatý Mikuláš chodí obdarovávat děti, to se děje pravidelně v podvečer 5. prosince. Mikuláš je oblečen do biskupského oděvu s bílým vousem a čepicí.

Společně s ním obchází rodiny také čert a anděl. Čerti mají na starost strašení a trestání zlobivých dětí, andělé naopak chválí hodné děti.

Při příchodu Mikuláše, anděla a čerta zlobivé děti odčiní své zlobivé chování přednesem básně, nebo zpěvem písně. Nakonec jsou všechny děti obdarovány dárky, ovocem a laskominami. Jedná se především o svátek plný dětských zážitků a přípravu před vánocemi. (Cioffari 2012)

Aktivity: pokusy s uhlím, bramborou, výroba čerta ze dřeva, výroba krupicového obrázku (lepidlo + krupice, mouka)

Svátek Svaté Lucie

Svátek svaté Lucie se oslavuje dne 13. prosince. Jak zní známé pořekadlo: „Lucie, noci upije a dne nepřidá.“ Svátek Lucie je spojený se světlem, dny se zkracují, tma se naopak prodlužuje. Svatá Lucie byla symbolizována jako ztělesnění kruté zimy (Janovec, 2018).

Štědrý den

Na Štědrý den je doporučováno držet přísný půst, abychom uviděli zlaté prasátko. Zlaté prasátko symbolizuje slunce, kterého je v zimě velmi málo a je vzácné.

Na štědrovečerní tabuli při večeři nesmí chybět tradiční rybí polévka, smažený kapr a bramborový salát. Štědrovečerní stůl bývá doplněn mísy s cukrovím a ovocem. Při večeři se také dodržují různé tradice. Kdo si vloží pod talíř s večeří rybí šupinu, ten bude mít po celý rok hodně peněz. U stolu má být také vždy prostřeno pro sudý počet osob.

Aktivity na adventní čas:

Výroba adventního kalendáře, výroba adventního věnce z přírodnin, svícen z jablíčka a přírodnin, světlo ve skle (lucernička), výroba krmítka pro ptáčky ze dřeva, z přírodnin, výroba vánočních ozdob ze šišek a jiných přírodnin, anděl ze dřeva a přírodnin (Obr. č. 7, 8).

Obr. č. 7, 8: dřevění andělé

Tři králové

Den Tří Králů se oslavuje 6. ledna, a také tímto dnem končí i vánoční období. Na svátek Tří králů bychom měli odstrojit své vánoční stromečky. Oslava svátku Tří Králů: Kašpara, Melichara a Baltazara je spojena s koledníky, kteří obcházejí v převlečení domácnosti a koledují. Žehnají svěcenou vodou, a posvěcenou křídou píší nad dveře počáteční písmena všech tří králů a letopočet (Bestajovský, 2008).

Maráková, 2006 str. 11 uvádí pranostiky: „*Třpytí-li se hvězdy tu noc před Třemi králi, rodí s hodně bílí beránci.*“ „*Na tři krále mrzne ve dne i v noci stále.*“

Aktivity pro děti: výroba hvězdné oblohy (Bramborová tiskátka ve tvaru hvězd)

Masopust

Masopust je pohyblivý svátek, jeho termín posouvá podle data Velikonoc. Masopust je svátek, který se koná v období od Tří králů po poslední tři dny před popeleční středou (svátek Velikonoc). Pro masopust jsou charakteristické průvody v maskách, veselice, zábava a plno jídla. V období masopustu lidé holdovali pivu, pečivu, smaženým šiškáám a koblihům. Lidé pili, jedli, oslavovali a tancovali. Všechny aktivity a činnosti směřovali k chystání maškarní veselice

Aktivity: příprava maškarního reje, výroba masek, práce s balonky- výroba obličejů (lepení vlasů, dokreslení očí)

Valentýn

Svátek svatého Valentýna je u nás v České republice považován jako jeden z moderních svátků pocházející z Ameriky. Valentýn slavíme 14. února. Jedná se o svátek všech zamilovaných, kdy si dva zamilovaní lidé předávají valentýnky ve tvaru srdcí, dárky a květiny. Jedná se hlavně o komerční svátek, který propagují obchody svoji reklamou. Svátek svatého valentýna se však často slaví už i v Mateřských školách, kde dávají prostor pro lásku, rodinu. Učí děti významu, co to je „mít rád“. Děti si upevňují citové vztahy, rozvíjí kamarádské vztahy a přátelství.

Aktivity: výroba srdce z keramické hlíny, pečení srdíček z perníku

2.4 Polytechnické aktivity

Fotografie výrobků a práce dětí:

Fotografie jsou vlastní, pořízené při práci s dětmi v polytechnické dílně a ve třídě mateřské školy, kde pracuji. Na fotografiích se mohou objevit rozmazané či začernělé obličejové děti a to z důvodu ochrany dětí GDPR.

Na fotografii č. 1 je postup práce při výrobě dřevěného anděla – zatloukání hřebíků.

Fotografie č. 2 zobrazuje samostatné zatloukání hřebíků a správné používání ochranných a bezpečnostních pomůcek (rukavice, brýle).

Fotografie č. 1 - zatloukání hřebíků

Fotografie č. 2 – zatloukání hřebíků

Fotografie č. 3 – řezání pilou

Fotografie č. 4 - šroubování

Fotografie č. 5 – šrouby a matice

Na fotografii č. 3 je ukázka, jak děti pracují s pilou. Pomocí pilky se děti učí řezat dřevo, udržet správný směr a pohyb pily a správnou koordinaci ruky a oka. Fotografie č. 4 zobrazuje soustředěnost při šroubování šroubků do dřeva. Na fotografii č. 5 můžeme vidět šrouby a matice. Děti se snaží vyhledávat správné dvojice, a našroubovat matici

na šroubek. Rozvíjí tak jemnou motoriku, prostorové vnímání, směr pohybu, koordinaci ruky a oka.

Fotografie č. 6- obličej „smajlík“

Fotografie č. 7 – výroba ježků

Na fotografiích č. 6 a 7 můžeme vidět již hotové výrobky dětí. Jedná se o obličej tzv. smajlík, který vyráběly děti ve věku 3 a 4 let. Starší děti vyráběly podzimního ježečka. Jedná se vždy o techniku zatloukání hřebíků a dokreslení detailů.

Fotografie č. 8 – hra na elektrikáře

Fotografie č. 9 – ukázka z místnosti zvané pokusy a objevy

Na fotografii č. 8 jsou děti, které si hrají na elektrikáře. Mají k dispozici elektrické dráty, spojky a vypínače. Fotografie č. 9 zobrazuje ukázkou z místnosti zvané pokusy a objevy, kde mohou děti prohlubovat své badatelské znalosti. K dispozici mají děti dětský mikroskop, lupy, skleník apod.

3 Cíle výzkumu

Ve výzkumu navážeme na teoretickou část Diplomové práce, kde jsem se zabývala polytechnickými vzděláváními v návaznosti na lidové zvyky a tradice a propojení se školním vzdělávacím plánem.

V praktické části Diplomové práce se zaměřím na výzkum a srovnání dat, které vychází z odpovědí na položené otázky v dotazníku. Dotazník vyplnily pedagogické pracovnice ze 30 mateřských škol v České Republice. Jedná se především o Mateřské školy z Olomouckého, Jihomoravského a Pardubického kraje.

Otázky v dotazníku byly vybrány tak, aby se dalo zjistit, na jaké úrovni jsou mateřské školy v oblasti polytechnického vzdělávání. Jaké mají vytvořené podmínky a pomůcky. Zda je ve školním vzdělávacím plánu zahrnuto i polytechnické vzdělávání. Dále jsem zjišťovala, jaká je propojenost polytechnického vzdělávání s lidovými tradicemi v mateřských školách. Jak často zahrnují pedagogické pracovnice aktivity na rozvoj polytechniky, jaké používají pomůcky, zda pracují s recyklovaným materiálem. Dále jsem se zaměřila na otázku, zda školní vzdělávací plány mateřských škol jsou dostatečně propojené v návaznosti na oslavy svátků a lidových tradic.

V další části výzkumu se zabývám inovací školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, který obsahuje prvky polytechnického vzdělávání s propojením lidových tradic. Inovace školního programu může sloužit jako případná motivace pro další úpravy vzdělávacích programů pro ostatní mateřské školy, u kterých se vyskytuje zastaralý nebo nefunkční program. Pro ukázkou je zde vytvořen i třídní vzdělávací program na jedno téma, který splňuje všechny podmínky pro předškolní vzdělávání dle RVP. Třídní vzdělávací program vždy vychází z Rámcového vzdělávacího programu a ze školního vzdělávacího programu. Dále se musí brát v úvahu podmínky mateřské školy, počet dětí a potřeba individuální péče.

4 Výsledky

Výsledky jsem získala na základě vyplněných dotazníků pedagogických pracovníků z mateřských škol. Dotazník je zaměřen na úroveň a vybavenost mateřských škol pomůckami a dílnami pro polytechnické vzdělávání. Dále se dotazník zabývá otázkami ohledně lidových tradic a svátků, které učitelky spolu s dětmi slaví. Rozdíly se mohou vyskytovat u mateřských škol ve městech a na vesnicích. Mezi poslední otázky dotazníku patří také propojenost polytechnického vzdělávání se školním vzdělávacím programem dané mateřské školy. Zda je polytechnická výchova dostatečně zařazena do řízených činností a realizována.

4.1 Vzor dotazníku

Milé kolegyně, ráda bych vás poprosila o vyplnění dotazníku pro diplomovou práci s názvem Polytechnické vzdělávání v prostředí mateřské školy v návaznosti na lidová řemesla a tradice. Předem děkuji za vyplněný dotazník.

Dotazník

1. V jakém kraji se nachází mateřská škola, ve které pracujete?
.....
2. Mateřská škola se nachází?
 - a. Ve městě
 - b. Na vesnici
3. Kolik tříd je u vás v MŠ?
.....
4. Máte ve vaší mateřské škole polytechnické dílny?
 - a. Ano
 - b. Ne
5. Máte ve vaší MŠ pomůcky pro polytechnické vzdělávání? (práce se dřevem, pokusy a objevy, práce s netradičními materiály)
 - a. Ano
 - b. Ne
6. Využíváte často polytechnické vzdělávání?
 - a. Jednou týdně
 - b. jednou měsíčně

- c. jednou za roku
7. Pokud máte ve vaši MŠ polytechnické dílny, nebo pomůcky, používáte je s dětmi, v návaznosti na lidové tradice a řemesla?
- Ano
 - Ne
 - Velmi málo
8. Zařazujete do svých činností s dětmi pokusy? (Např. pokusy s vodou, ledem, potravinářské barvivo)
- Ano, často
 - Ne
 - Velmi málo
9. Jak často zařazujete do činností hry a práci s přírodninami, netradičním materiálem? (papír, dřevo, kov, vlna..)
- Každý den
 - Jednou za týden
 - Jednou za měsíc
10. Pracujete v MŠ s recyklovatelným materiálem?
- Ano
 - Ne
11. Probíhají u vás v MŠ pěstitelské, nebo chovatelské činnosti? (pěstování zeleniny, ovoce, bylinek, chování zvířete)
- Ano
 - Ne
12. Mají děti u vás v MŠ povědomí o řemeslech? Rozvíjíte je u dětí?(kovář, kominík, krejčovství...)
- Ano
 - Ne
 - Málo
13. Jaké svátky a tradice dodržujete ve vaši MŠ?
a. Tři králové	ANO	NE
b. Masopust	ANO	NE
c. Karneval	ANO	NE
d. Svatý Valentýn	ANO	NE
e. Pálení čarodějnic	ANO	NE

f. Velikonoce	ANO	NE
g. Stavění máje	ANO	NE
h. Den matek	ANO	NE
i. Den otců	ANO	NE
j. Den Země	ANO	NE
k. Halloween	ANO	NE
l. Dušičky	ANO	NE
m. Svátek sv. Mikuláše	ANO	NE
n. Vánoce	ANO	NE

14. Obsahuje váš Školní vzdělávací program dostatečné propojení s lidovými tradicemi a zvyky, oslavy svátků?

- a. Ano dostatečně
- b. Ne
- c. Je potřeba doplnit

15. Zahrnuje váš Školní vzdělávací program polytechnické vzdělávání?

- a. Ano, dostatečně
- b. Ne
- c. Je potřeba doplnit

16. Zapojují se rodiče do společných akcí v MŠ?

- a. Ano dostatečně
- b. Je potřeba zvýšit zájem
- c. Ne

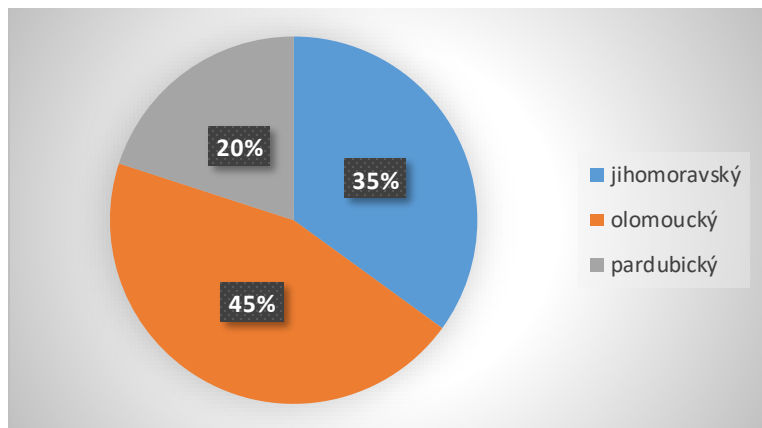
Děkuji za vyplnění dotazníku

Bc. Silvie Kubíková

4.2 Vyhodnocení dotazníku

Grafické znázornění odpovědí vyplývajících z dotazníku:

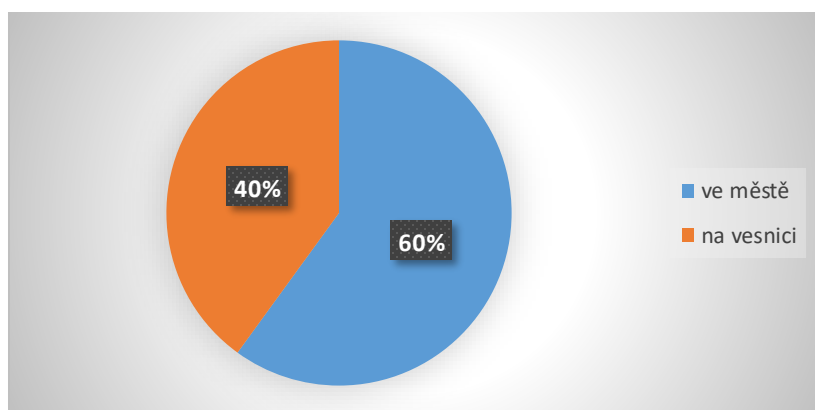
1. V jakém kraji se nachází mateřská škola, ve které pracujete?

Graf č. 1 - rozložení mateřských škol v krajích ČR

Dle dosažených zjištění je patrné, že největší zastoupení mateřských škol má Olomoucký kraj.

2. Kde se mateřská škola nachází?

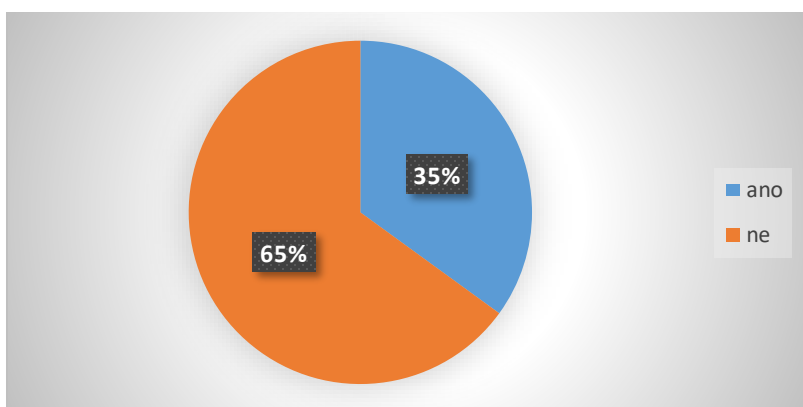
Graf č. 2 – umístění mateřské školy

40% mateřských škol, je situováno v obcích a na venkově, přičemž zbývajících 60% mateřských škol připadá na města.

3. Kolik tříd je u vás v mateřské škole?

Z výsledků výzkumu jasně vyplývá že, mateřské školy, které se vyskytují na vesnici, mají nižší počet tříd, než ve městě. Výsledky však byly předvídatelné. V mateřské školy na vesnicích jsou tvořeny většinou 1 – 3 třídami, naopak ve městě obsahují 4 a více tříd. Školy umístěné ve městě jsou často rozdělené na odloučená pracoviště, nebo na více přilehlých budov. Zajímavostí je, že mateřská škola, kde pracuji, patří mezi největší a nejpočetnější školu v Olomouckém kraji.

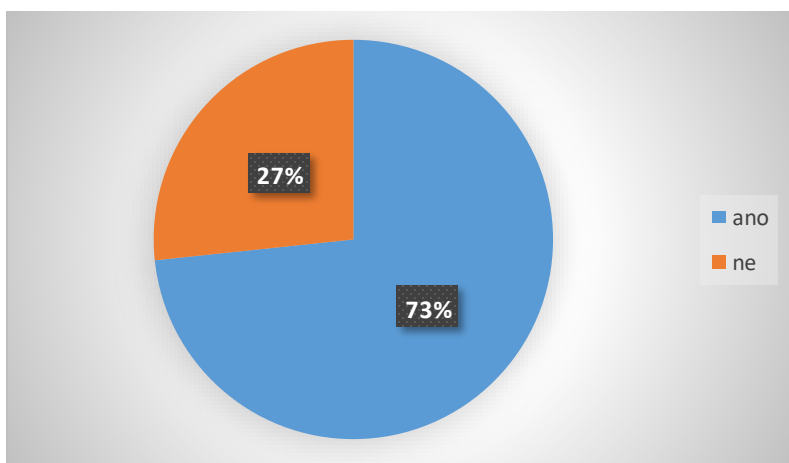
4. Máte ve vaší mateřské škole polytechnické dílny?

Graf č. 3 – vybavenost mateřských škol polytechnickými dílnami

Z výsledků odpovědí, zda mateřské školy jsou vybaveny polytechnickými dílnami, vyplývá, že bohužel až 65% mateřských škol nemá přístup k polytechnickým dílnám, nebo jinému zázemí pro tento typ vzdělávání. Naopak pouze 35% mateřských škol je vybaveno polytechnickými dílnami pro rozvoj dětí.

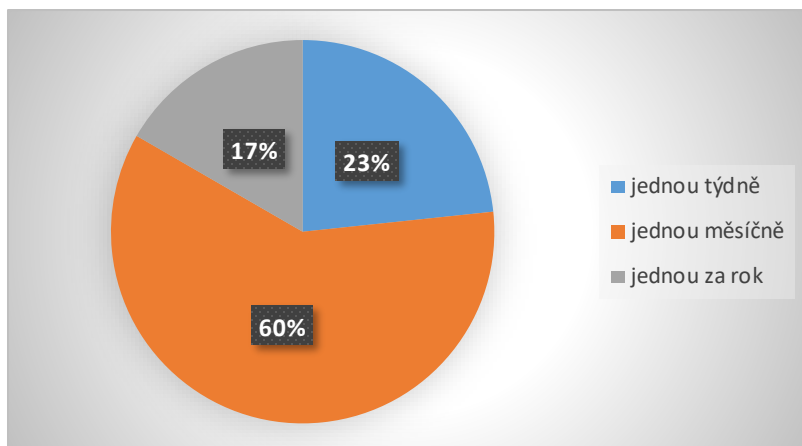
5. Máte ve vaší MŠ pomůcky pro polytechnické vzdělávání? (práce se dřevem, pokusy a objevy, práce s netradičními materiály)

Graf č. 4 – vybavenost mateřských škol pomůckami pro polytechnické vzdělávání

Dle odpovědí respondentů vyplývá, že téměř tři čtvrtiny dotázaných má přístup k pomůckám pro vzdělávání dětí v polytechnické oblasti. Vzhledem k předchozí otázce je zajímavé, že většina mateřských škol má dostatek pomůcek pro výuku přesto že, nemají dostatečné zázemí v podobě polytechnických dílen.

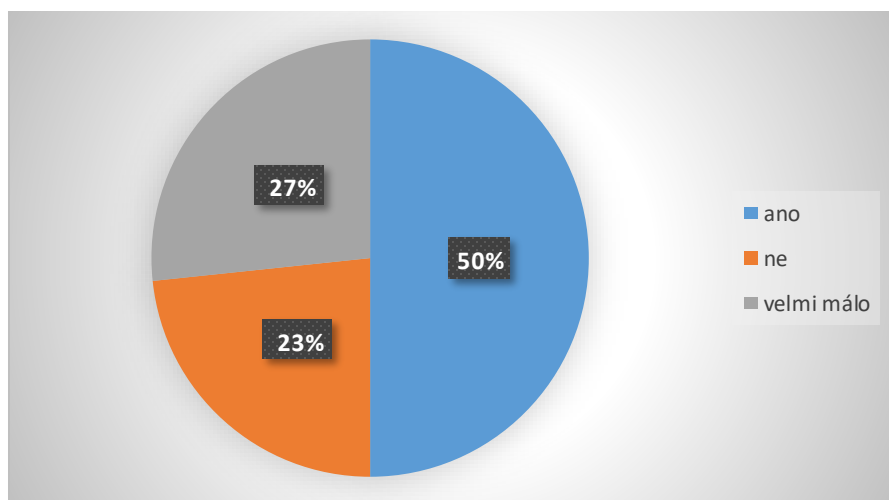
6. Využíváte často polytechnické vzdělávání?

Graf č. 5 – frekvence využitelnosti polytechnického vzdělávání

Z grafu je jasně patrné, že 60% mateřských škol využívá alespoň jednou za měsíc prvky polytechniky. Jednou týdně zařazuje polytechniku do svých vzdělávacích činností jen 23% pedagogů. Naopak 17% pedagogů využívá polytechnické vzdělávání pouze jedenkrát do roka a to jen díky vánočním dílničkám, kam musí společně s dětmi připravit dárky na vánoce.

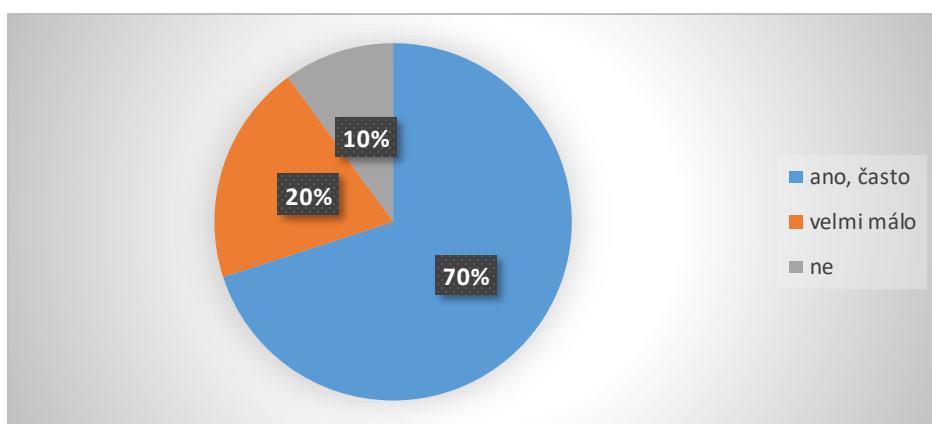
7. Pokud máte ve vaší MŠ polytechnické dílny, nebo pomůcky, používáte je s dětmi, v návaznosti na lidové tradice a řemesla?

Graf č. 6 – použití polytechnických dílen v návaznosti na lidové tradice

Polovina dotázaných mateřských škol zachovává návaznost na lidové tradice a řemesla. Jako jsou např. výroba dřevěných postaviček, zatloukání hřebíků, výroba věnců a dalších věcí týkajících se lidových řemesel. Zbytek dotázaných se zvykům a tradicím věnuje pouze okrajově nebo vůbec.

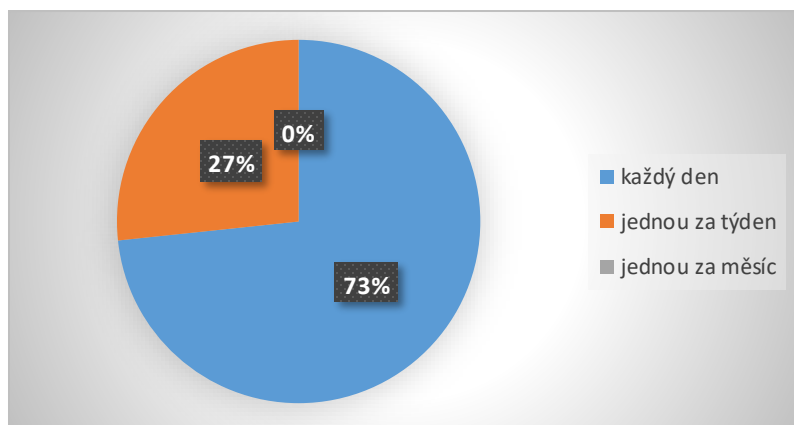
8. Zařazujete do svých činností s dětmi pokusy? (Např. pokusy s vodou, ledem, potravinářské barvivo)

Graf č. 7 – četnost používání pokusů a objevů v řízených činnostech

Až tři čtvrtiny mateřských škol zařazují do svých činností pokusy a objevy. Jsou to velmi pozitivní výsledky vzhledem k tomu, že se jedná o badatelské činnosti, které rozvíjí u dítěte touhu poznávat a objevovat.

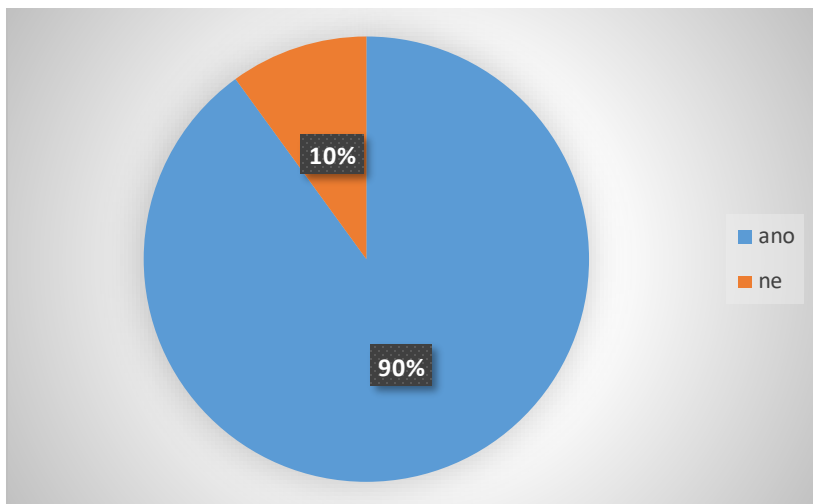
9. Jak často zařazujete do činností hry a práci s přírodninami, netradičním materiálem? (papír, dřevo, kov, vlna..)

Graf č. 8 – četnost her s přírodninami a netradičním materiálem

Až 73 % z dotázaných mateřských škol používají denně hry s přírodninami a netradičním materiálem. Přírodniny jsou velice vděčný a levný materiál vyskytující se všude kolem. Využití přírodnin je velmi rozmanité, jak na rozvoj před- matematických schopností, pro rozvoj jemné motoriky, pro rozvoj konstrukčního a logického myšlení atd.

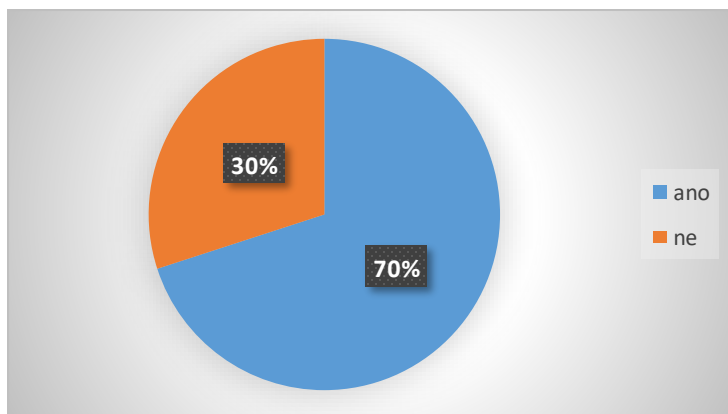
10. Pracujete v MŠ s recyklovatelným materiálem?

Graf č. 9 – použití recyklovatelných materiálů v MŠ

Z grafu jasně vyplývá, že 90% dotázaných využívá recyklovatelné materiály, čímž i přispívá k výchově a vzdělávání dětí v oblasti ekologie a ochrany přírody. V Mateřských školách se nejvíce pracuje s recyklovaným papírem, ruličkami od toaletního papíru, PET vršky i PET lahvemi.

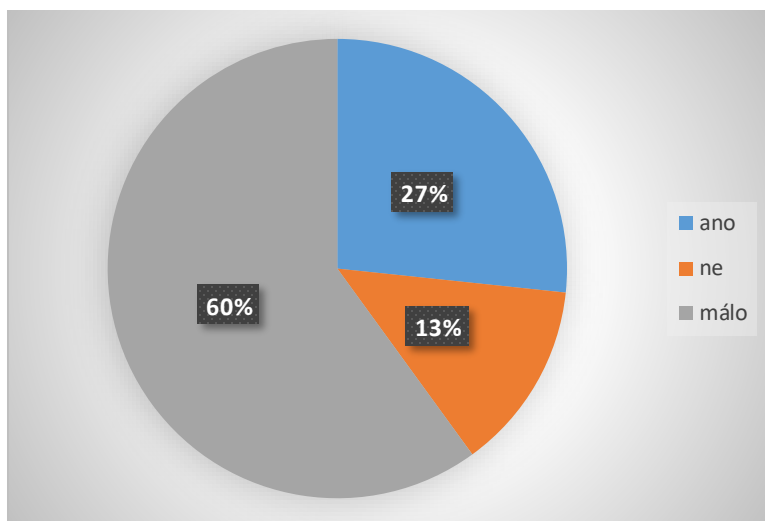
11. Probíhají u vás v mateřské škole pěstivelské, nebo chovatelské činnosti? (pěstování zeleniny, ovoce, bylinek, chování zvířete)

Graf č. 10 – pěstivelské a chovatelské činnosti v MŠ

70% z dotázaných pedagogických pracovníků uvedlo, že v mateřské škole, kde pracují, probíhají pěstitelské, nebo chovatelské činnosti. Z větší části se jedná o pěstitelské činnosti na zahradách mateřských škol. Děti zde pěstují bylinky, květiny, ovoce a zeleninu.

12. Mají děti u vás v MŠ povědomí o řemeslech? Rozvíjíte je u dětí?(kovář, kominík, krejčovství...)

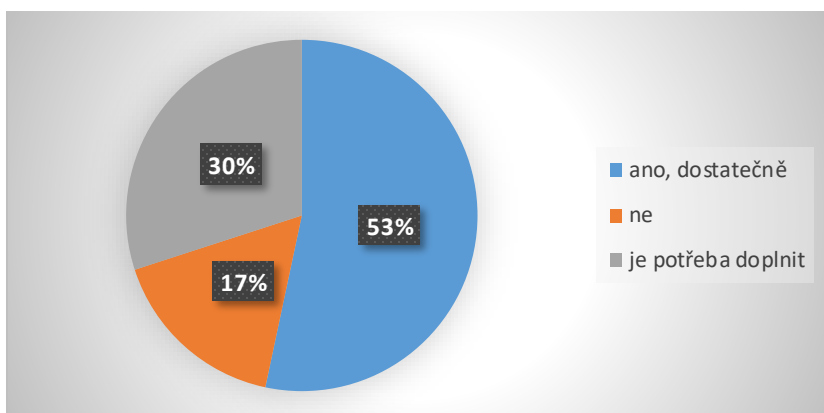
Graf č. 11 – rozvoj řemesel u dětí

60% pedagogických pracovníků uvedlo, že děti mají malé povědomí o řemeslech. Zároveň z odpovědí také vyplývá, že se rozvoji starších řemesel a povolání málo věnují. Čtvrtina dotázaných se tomuto tématu věnuje a snaží se je rozvíjet.

13. Jaké svátky a tradice dodržujete ve vaší MŠ?

V dotazníku jsem zjišťovala, jak mateřské školy dodržují zvyky a tradice, které se prolínají v průběhu celého roku. Tradici svátku Tří králů, karneval, velikonoce, Den matek, svátek sv. Mikuláše a vánoce slaví všechny mateřské školy. Rozdíly se objevily u zvyků, jako je masopust, pálení čarodějnic a stavění máje. Tyto tradice a zvyky se dodržují většinou pouze na vesnických školách, kde prožívají tyto svátky spolu s celou vesnicí. Naopak v městských mateřských školách se slaví více svátek svatého Valentýna, Den Země, Den otců a Halloween. Tradice listopadových dušiček, jako vzpomínka na zesulé, se v mateřských školách neobjevuje.

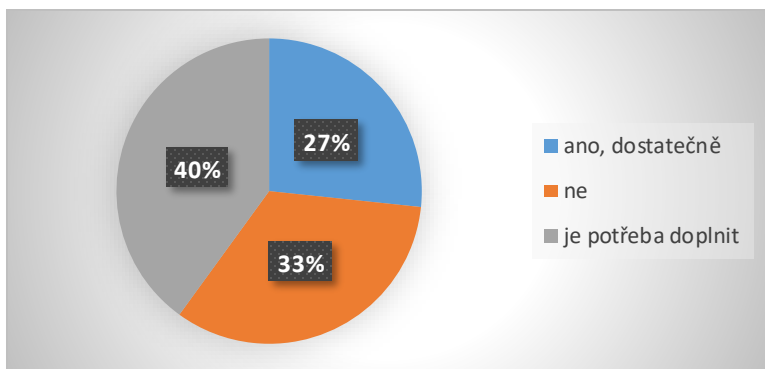
14. Obsahuje váš Školní vzdělávací program propojení s lidovými tradicemi a zvyky?

Graf č. 12 – obsah školního vzdělávacího programu, propojení s lidovými tradicemi

U více než poloviny dotázaných je dostatečné propojení lidových tradic se školním vzdělávacím programem. 30% procent dotázaných má povědomí o tom, že je potřeba doplnit nedostatky ve školním vzdělávacím programu.

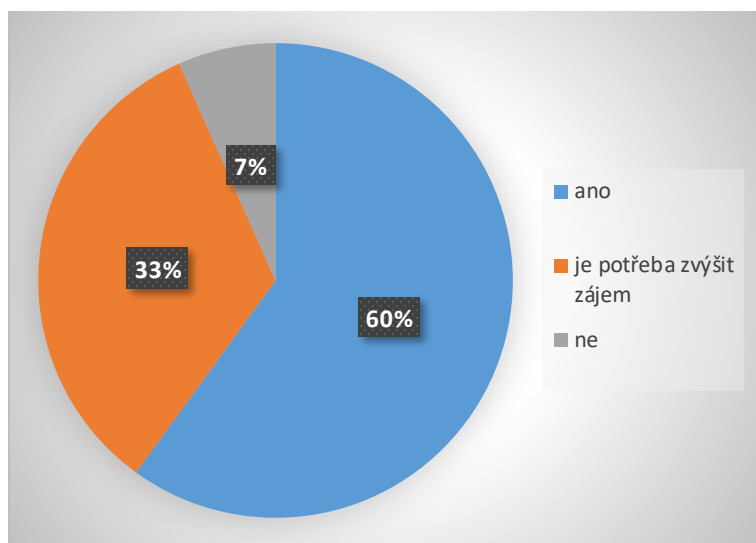
15. Zahrnuje váš školní vzdělávací program polytechnické vzdělávání?

Graf č. 13 – zahrnutí polytechnického vzdělávání do ŠVP

Z grafu můžeme vyčíst, že pouze u 27% mateřských škol obsahuje školní vzdělávací program prvky polytechnického vzdělávání. 40% pedagogických pracovníků, které odpověděly na dotazník, si uvědomují, že je nutné tuto problematiku řešit, a do vzdělávacího programu polytechnickou výchovu zařadit. Z celkových výsledků vyplývá, že ačkoli není polytechnické vzdělávání zahrnuto do školního vzdělávacího programu, snaží se ho učitelky naplňovat a zařazovat do třídního vzdělávacího programu.

16. Zapojují se rodiče do společných akcí v MŠ?

Graf č. 14 – zapojení rodičů do aktivit MŠ

Až 60% učitelek, je spokojených se zapojením rodičů do společných akcí, které mateřská škola pořádá. U jedné třetiny, je potřeba zvýšit zájem rodičů. Z celkového šetření vyplývá, že se více do aktivit zapojují rodiče na vesnicích, v menších mateřských školách, kde se vyskytuje rodinná atmosféra.

4.3 Shrnutí výsledků dotazníku

Z celkového shrnutí všech odpovědí v dotazníku vyplývá, že Mateřské školy v kraji Olomouckém, Jihomoravském a Pardubickém nejsou vybaveny polytechnickými dílnami pro vzdělávání a praktické činnosti. Ve školách se často neobjevuje žádná místnost, nebo koutek, kde by se mohly praktické aktivity realizovat, přestože skoro tři čtvrtiny škol jsou vybavené pomůckami pro tyto činnosti. Učitelky se snaží tyto pomůcky a nástroje využívat a zařazovat do vzdělávacích činností alespoň jednou měsíčně.

Učitelky s dětmi využívají denně recyklovaný materiál, přírodniny a netradiční materiály pro vzdělávací, výtvarné či pracovní aktivity. 70 % mateřských škol má k dispozici zahrádku, nebo záhonek, kde se děti učí pěstelským činnostem. S dětmi zde pěstují bylinky, zeleninu, ovoce a květiny.

Polytechnickému vzdělávání v návaznosti na lidové zvyky a řemesla se věnuje pouze polovina mateřských škol. Děti tak mají velmi malé povědomí o klasických řemeslech, jako je kovářství, krejčovství, truhlářství atd. Jedna třetina respondentů v dotazníku uvedla, že jejich školní vzdělávací program je potřeba doplnit. Měli by se zde více propojit vzdělávací oblasti s lidovými tradicemi a zvyky. Velké a významné svátky a tradice jakou jsou velikonoce, karneval, Den matek, svátek sv. Mikuláše a vánoce slaví všechny dotázané mateřské školy. Ve školách, které se vyskytují na vesnicích, se více oslavuje tradice masopustu, pálení čarodějnic a stavění máje. Tyto tradice a zvyky oslavují spolu s ostatními občany vesnice. Mateřské školy na vesnicích mají menší počet dětí, panuje zde rodinná atmosféra a větší zapojení rodičů do aktivit a činností školy.

5 Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů

Pro tvorbu školního vzdělávacího programu mohou mateřské školy využít tzv. Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů, který nalezneme na internetových stránkách Národního ústavu pro vzdělávání. V manuálu nalezneme zásady pro správný postup při tvorbě, důležité rámcové vzdělávací cíle, kompetence, obsah vzdělávání i materiály potřebné pro evaluaci školy. Pro praktické ukázky a náhledy konkrétních příkladů programů slouží internetová stránka www.rvp.cz.

Manuál je pro mateřské školy pouze doporučený, není povinný na rozdíl od RVP.

ŠVP je závazný pedagogický dokument, kterým by se měli řídit všichni pedagogičtí pracovníci, a využívat ho při vzdělávacích činnostech. Pedagogové si mohou vybrat dle svého uvážení obsah, metody a formy práce, které budou používat. Podle školského zákona a České školní inspekce je ŠVP veřejný dokument, který by měl být zveřejněn na přístupném místě.

Smolíková, 2006 uvádí, že podle Školského zákona je důležité aby ŠVP obsahoval tyto informační okruhy:

- Identifikační údaje o mateřské škole
Charakteristika školy a vzdělávacího programu
- Podmínky a organizace
- Vzdělávací obsah – rozdělen do integrovaných bloků
- Evaluaci školy

6 Návrh Školního vzdělávacího programu

Název Školního vzdělávacího programu: Ve školce se máme rádi, všichni jsme tu kamarádi.

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Zde jsou zahrnuty základní údaje o mateřské škole: název, adresa, zřizovatel školy, ředitel, kontaktní údaje, právní forma školy, počet pracovníků atd.

Pro ukázkou jsou zde smyšlené údaje.

Název: Mateřská škola Malá

Adresa: Malá 4, Olomouc 77900

Zřizovatel: Statutární město Olomouc

Ředitelka: Jana Nováková

Kontaktní údaje: 777 666 555, email: MSMala@seznam.cz

Právní forma: příspěvková organizace

Počet pedagogických pracovníků: 10

Počet nepedagogických pracovníků: 4

Kapacita školy: 140 dětí

Počet tříd: 10

2. Charakteristika školy

Zde je popis mateřské školy, kde je MŠ lokalizovaná a její okolní prostředí. Popis školy a zahrady. Charakteristika, na co se mateřská škola zaměřuje.

Mateřská škola Malá je situována v klidné části města Olomouc. V klidném prostředí, na sídlišti v blízkosti dvou základních škol. Velkou výhodou je dobrá dostupnost pro rodiče (zastávka městské hromadné dopravy, parkoviště pro automobily). Škola je pětiletá s celodenním provozem. Vnitřní prostory školy jsou prosvětlené, prostorné a vzdušné. Vymalované veselými barvami s dětskými motivy. Budova školy je zateplená, má plastová okna i dveře. Všechna sociální zařízení pro děti i personál jsou zrekonstruována.

Škola plně využívá svého technického potenciálu ke specializaci na polytechnickou výchovu. K pohybové aktivitě dětí je využívána školní zahrada, na které v rámci oblasti Dítě a svět děti pěstují ovoce a zeleninu. Zahrada poskytuje množství různých zákoutí a herních prvků, které jsou využívány k pobytu dětí na čerstvém vzduchu. Zahrada je vybavena houpačkami, skluzavkami, pískovišti, dřevěnými prolézačkami, tunelem aj.

Velkou výhodou školy je nadstandardní technické vybavení. Součástí vybavení jsou čtyři moderně vybavené místnosti: polytechnická dílna, místnost laboratoře pro pokusy a objevy, kuchyňka a keramická dílna.

3. Podmínky vzdělávání

Do této oblasti spadají věcné podmínky, životospráva, psychosociální podmínky, organizace, řízení mateřské školy, personální a pedagogické zajištění, spolupráce rodičů.

3.1 Věcné podmínky

Mateřská škola, má dostatečně velké třídy, které umožňují jak skupinovou, tak individuální výuku. Všechny sociální zařízení vyhovují hygienickým požadavkům. V umývárkách je dostatečný počet dětských toalet a umyvadel. Pro děti mladší tři let, je zde přichystán i nočník. Všechny třídy jsou vybaveny moderním dětským nábytkem. Hračky a didaktické pomůcky tvoří hrací koutky, které jsou připravené pro individuální a skupinové činnosti.

3.2 Životospráva

Stravování dětí se řídí platnou legislativou. Po celý den je dětem poskytována plnohodnotná a vyvážená strava v přiměřeném množství a kvalitě dle příslušných předpisů. Je zajištěn pitný režim během celého dne s nabídkou vody. Snažíme se, aby děti jídlo alespoň ochutnaly, do jídla je ale nenutíme. Příprava stravy probíhá v jídelně blízké základní školy. V mateřské škole je zajištěn pravidelný, avšak flexibilní denní rytmus a řád, který umožňuje organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám dětí a aktuální situaci. Děti jsou každý den dostatečně dlouho venku. Vždy však s ohledem na aktuální stav počasí (mráz pod -10 °C, déšť, silný vítr, špatná kvalita ovzduší apod.). Děti mají dostatek volného pohybu jak na zahradě, tak i v interiéru školy.

3.3 Psychosociální podmínky

V mateřské škole je pro děti vytvářeno bezpečné prostředí, ve kterém se děti mohou cítit spokojeně jistě. Je zajištěn flexibilní řád. Je důležité dbát na vyvážený poměr řízených a spontánních činností. Nově přichozím dětem je v průběhu září nabídnut adaptační režim a postupné začlenění do dětského kolektivu. Snažíme se u dětí rozvíjet vzájemnou toleranci, citlivost a ohleduplnost. Zaměstnanci školy a pedagogové se snaží o vytváření klidného a pozitivního prostředí. Mateřská škola by se měla stát pro děti kamarádkým prostředím.

3.4 Organizace

Denní režim dítěte je dostatečně pružný a umožňuje tak reagovat na individuální možnosti dětí. Pouze doba stolování a jídla je pevně stanovena.

V denním programu musí být vyvážený poměr spontánních a řízených aktivit. Pedagogické pracovnice vytváří podmínky pro individuální, skupinové a frontální vzdělávání. V odpoledních hodinách probíhají ve spolupráci s agenturou kroužky keramiky, angličtiny a tancování.

3.5 Řízení mateřské školy

Mateřská škola spolupracuje s blízkou základní školou, se zřizovatelem, s poradenským zařízením a blízkými mateřskými školami. Pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci mají vymezenou pracovní náplň dle vnitřního řádu školy. Komunikace s rodiči probíhá osobně ve třídách, pomocí informačních nástěnek v šatnách dětí, a pomocí internetových stránek školy.

3.6 Personální a pedagogické zajištění

Počet a složení pracovníků školy. Ředitelka školy, 9 pedagogických pracovníků, 4 uklízečky, 1 pracovnice školní výdejny, 1 asistent pedagoga.

3.7 Spoluúčast rodičů

Hlavním záměrem mateřské školy je navázat spolupráci s rodiči. Spolupráce s rodiči, nebo zákonnými zástupci dětí je velmi důležité především v adaptačním období a na začátku školního roku. Snažíme se o spoluúčast rodičů na akcích školy. Jedná se o podzimní a velikonoční tvoření, vánoční besídky, pasování školáků apod. Rodiče mohou denně s učitelkami projednávat aktuální problémy a záležitosti. Dvakrát do roka probíhají třídní schůzky, kde se projednávají nejdůležitější informace ohledně vzdělávání dětí, průběhu školního roku, vzdělávacích akcí a výletů.

4. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími podmínkami a dětí nadaných

Mateřská škola vytváří podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími podmínkami, pro děti nadané, pro děti s odloženou školní docházkou. Velmi důležité jsou obecné podmínky vzdělávání dětí podle druhu a stupně přiznaného podpůrného opatření.

Podpůrná opatření prvního stupně:

Pro dítě je zpracován plán pedagogické podpory, nebo individuální vzdělávací plán. Plán je vytvořen nejpozději do dvou měsíců po nástupu dítěte do MŠ. Po schválení plánu ředitelkou školy, jsou s plánem seznámeni i zákonní zástupci dítěte.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně:

Zařazení dítěte do druhého až pátého stupně podpůrného opatření probíhá na základě doporučení školského poradenského zařízení. Poté učitelka ve spolupráci s odborníky sestaví individuální plán vzdělávání. Je důležité průběžně sledovat a vyhodnocovat účinnost podpůrných opatření.

5. Podmínky vzdělávání dětí mladších tří let

Pro děti mladší tří let zajistila mateřská škola podmínky, které splňují individuální potřeby, vývojová specifika a zájmy dítěte. Dětem je nabídnut adaptační program. Péče o dítě je více individualizovaná.

6. Prevence rizikového chování

Do školního vzdělávacího programu má škola zařazené plány pro prevenci rizikového chování. Jedná se o Minimální preventivní plán, Multikulturní plán a Environmentální plán. Děti se tak seznámí s nežádoucími sociálně patologickými jevy, s problematikou šikany, alkoholu a drog. Zaměřujeme se na primární prevenci v těchto oblastech: zdravý životní styl, týrání a zneužívání, prevenci závislosti a šikany.

7. Organizace vzdělávání

Organizace vzdělávání vychází z potřeb a zájmů dětí. Vzdělávání je uskutečňováno při všech činnostech a aktivitách, které se vyskytnou během dne. V mateřské škole organizujeme v průběhu roku návštěvy divadelních představení, besedy s policií, aktivity v knihovnách a ekologických centrech.

Mezi naše tradice patří: podzimní dílny pro rodiče a děti, dýňování, Mikulášování, posezení u vánočního stromu, karneval, Valentýn, velikonoční dílny, akce Sluňákov, Den matek, Den dětí, skákací hrad, výlet, návštěva hasičského sboru, šerpování školáků.

8. Den dítěte v mateřské škole

Harmonogram a časové rozložení spontánních a řízených aktivit, stravování, pobytu venku a odpoledního odpočinku.

Denní aktivity dětí se mohou dle možností měnit, musí však vždy vycházet z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Pevně je v něm stanovena pouze doba stravování.

9. Metody a formy práce

Pro vzdělávání předškolních dětí se preferují nejvíce individuální, skupinové, kooperativní a frontální, neboli hromadné formy práce. Formy vzdělávání se uskutečňují ve všech činnostech a aktivitách během celého dne v mateřské škole. Je důležité dbát na vyvážený poměr forem a na vzájemnou provázanost.

Předškolní vzdělávání je založeno především na aktivní účasti dítěte. Jedná se hlavně o smyslové vnímání, dále o prožitkové a kooperativní učení hrou. Během činností získává dítě na základě přímých zážitků a zkušeností potřebu objevovat a získávat nové dovednosti.

Pro lepší chápání životních souvislostí je potřeba využívat situační učení, které je založené na vytváření situací a příležitostí dále i na praktických ukázkách.

Velmi důležité je také spontánní situační učení, které se zakládá na principu přirozené nápodoby.

Mezi metody pro práci s předškolními dětmi se nejvíce využívá vyprávění, diskuze, dialog, vysvětlování, pozorování předmětů a objevů, práce s knihou, praktické činnosti na školní zahradě a v polytechnické dílně, grafické a výtvarné činnosti, dramatizace, nácvik pohybových a pracovních činností, didaktické hry, rozhovor, práce na multiboard tabuli, pokusy a objevy, předvádění činností.

10. Charakteristika vzdělávacího programu

Vzdělávací program „Ve školce se máme rádi, všichni jsme tu kamarádi“ byl vypracován na základě Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Vychází také z podmínek mateřské školy a okolního prostředí.

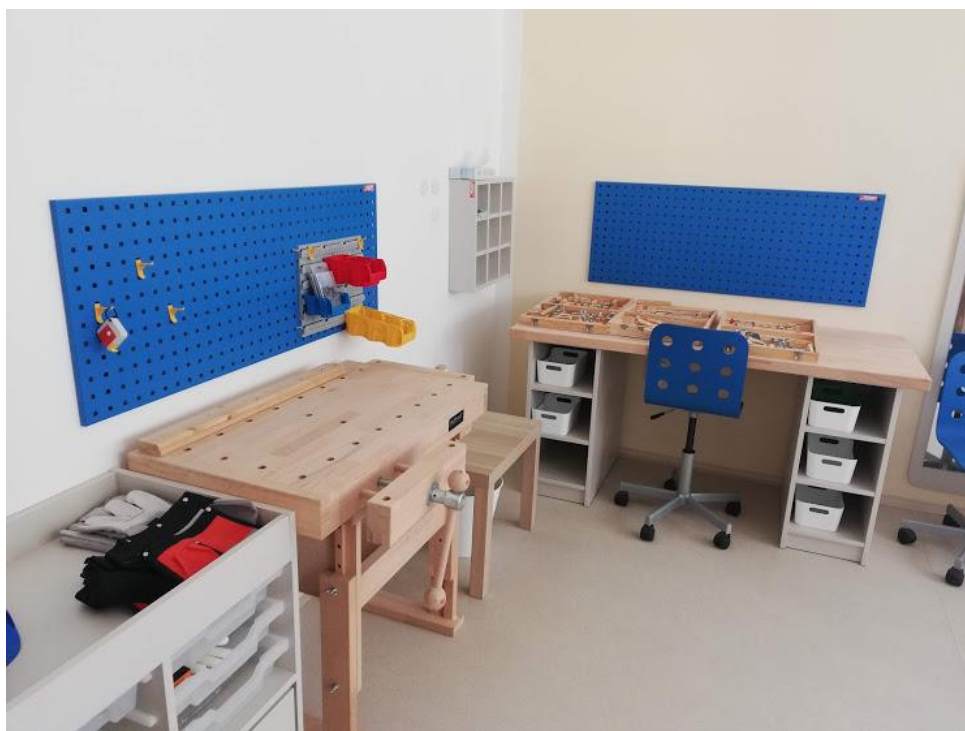
Cílem vzdělávacího programu je vytvoření prolínajících se oblastí, které budou podporovat osobní rozvoj dítěte dle jeho věku. V oblastech se postupně prolínou změny v ročním období, lidové tradice a zvyky, vztahy k lidem, zvířatům a přírodě.

Vzdělávací program se zaměřuje na polytechnickou výchovu a její propojení s lidovými tradicemi a zvyky. Pro děti jsou připravené vzdělávací činnosti s cílem probudit jejich zájem o řemesla a řemeslnou práci, v návaznosti na roční období. Děti si vytváří kladný vztah k řemeslům, osvojují si dovednosti spojené s prací se dřevem. Ve vzdělávání dáváme důraz na prožitkové a situační učení, které se promítá do všech činností dětí během dne.

V naší mateřské škole je vytvořena polytechnická dílna a místnost pro pokusy a objevy. V dílně se děti pod dohledem učitelek seznamují s pracovními nástroji, jako jsou pily, ponky, hřebíky, vrtačky, kladívka, hoblíky, které jsou přizpůsobené dětskému věku. V dílně si děti zkusí jednoduché pracovní činnosti a aktivity, u kterých rozvíjí hrubou a jemnou motoriku.

Vzdělávací program má také za cíl podporovat a rozvíjet u dětí zdravý životní styl. Učíme děti vnímat a chránit přírodu kolem sebe a podporovat tak environmentální výchovu. Děti se během celého roku seznamují s nejbližším prostředím, faunou i florou. V programu je začleněn také dostatečný prostor pro venkovní aktivity a činnosti. Každá třída má na školní zahradě založenou svoji zahrádku, kde pěstují bylinky, květiny, ovoce a zeleninu.

Na fotografiích je zobrazena polytechnická dílna a místnost zvaná „pokusy a objevy“ v mateřské škole, kde pracuji jako učitelka.

Fotografie č. 10 - polytechnická dílna 1

Fotografie č. 11 - polytechnická dílna 2

Fotografie č. 12 - polytechnická dílna 3

Fotografie č. 13 - pokusy a objevy

Místnost zvaná pokusy a objevy slouží k experimentování, pozorování a objevování. Je zde mikroskop, lupy, vybavená laboratoř, pomůcky pro měření a vážení, malý skleník pro

pěstování semínek a rostlin. Děti zde mohou rozvíjet své badatelské a pěstitelské schopnosti.

11. Východiska vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání jako základního pedagogického dokumentu, který stanovuje požadavky na výchovu a vzdělání v mateřských školách v České republice.

Hlavními rámcovými cíli jsou:

- Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
- Osvojení hodnot
- Získání osobnostních postojů

Hlavními klíčovými kompetencemi jsou:

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence činnostní a občanské

Školní vzdělávací program je rozdělen na deset tematických celků, které reflektují průběh školního roku. Tematické celky mají stanoveny dílčí vzdělávací cíle, očekávané výstupy a klíčové kompetence, ke kterým se v průběhu celku směřuje. Vytvořené třídní vzdělávací plány se přizpůsobují podmínkám tříd a individuálním zvláštnostem dětí.

Do každé tematické části je potřeba doplnit vzdělávací oblast, dílčí cíle (co učitelka u dítěte podporuje), očekávané výstupy (co dítě postupně zvládne), směr ke klíčovým kompetencím, vzdělávací nabídku a rizika.

1. Integrovaný blok – září - „Těšíme se do školky“

Záměr: Budeme děti podporovat při navazování nových vztahů a přátelství. Rozvíjet schopnost komunikace s druhým a paní učitelkou. Dbát na dodržování základních hygienických návyků a sebeobsluhy. V průběhu září seznámíme děti s prostředím třídy, s prostředím školní zahrady a blízkým okolím školy.

Tematické části:

1. Kdo přišel do školky
2. Ve školce mám kamarády
3. Moje rodina
4. Doprava – bezpečnost na silnici

2. Integrovaný blok – říjen - „Podzim a jeho plody“

Záměr: V integrovaném bloku Podzim a jeho plody budeme u dětí podporovat řečové schopnosti a jazykové dovednosti. Budeme rozvíjet smyslové vnímání, paměť, pozornost, představivost a fantazii. Děti si budou osvojovat poznatky o přírodě a jejích proměnách. Integrovaný blok se zabývá podzimem a podzimními plody. Děti se naučí poznávat ovoce, zeleninu a polní plodiny.

Tematické části:

1. Polní plodiny a jejich využití
2. Co roste na zahradě
3. Co roste v lese, lesní plodiny
4. Dýňování, Halloween

3. Integrovaný blok – listopad „Padá listí“

Záměr: V integrovaném bloku budeme u dětí posilovat přirozené poznávací pocity, jako je zvědavost, zájem a radost z objevování. Budeme u dětí probouzet zájem o svět, o živou

a neživou přírodu a její proměny. Budeme u dětí osvojovat dovednosti důležité k podpoře zdraví, osobní pohody a uvědomování si vlastního těla. Budeme vytvářet zdravé životní návyky a postoje.

Tematické části:

1. Kamarád stůně, svátek dušiček, svátek sv. Martina
2. Moje tělo a zdraví
3. Padá listí zlaté, rudé
4. Prší, prší, jen se leje – počasí

4. Integrovaný blok - prosinec „čekáme na Ježíška“

Záměr: Děti se budou seznamovat s novými říkadly, tanečky a vánočními koledami. Budeme dbát na vánoční tradice a zvyky, které budeme během integrovaného bloku dětem přibližovat. Snahou bude osvojit si grafo-motorické činnosti a práci s netradičními materiály. Všechny činnosti budou směřovat na oslavu svátků a tradic.

Tematické části:

1. Přejde Mikuláš
2. Vánoční zvyky a tradice
3. Nadílka od Ježíška

5. Integrovaný blok – leden „královna Zima“

Záměr: V tomto integrovaném bloku budeme děti seznamovat se zimními sporty a jejich pravidly. Dále se zaměříme na péči o zvířátka v zimě. Budeme u dětí probouzet fantazii a představivost při tvořivé práci. Budeme u dětí rozvíjet poznatky o planetě Zemi, seznamovat děti s potřebou chránit přírodu a planetu Zemi.

Tematické části:

1. Hurá na hory, zimní sporty
2. Zvířátka v zimě
3. Planeta Země

6. Integrovaný blok – únor „tradice a řemesla“

Záměr: Děti se seznámí s krajskou oblastí Hané, s její kulturou v čase oslav Masopustu. Seznámí se také s nově vzniklou oslavou svátku sv. Valentýna. Budeme u dětí prohlubovat citové vazby a kamarádské vztahy. Děti se seznámí s povoláním svých rodičů a výběrem svého budoucího povolání. Zaměříme se také na starší zapomenutá řemesla a povolání. Budeme rozvíjet pracovní činnost v polytechnických dílnách a kuchyňce.

Tematické části:

1. Masopust na Hané
2. Srdce plné lásky, Valentýn
3. Těšíme se na karneval
4. Čím budu já, povolání a řemesla

7. Integrovaný blok – březen „voláme sluníčko“

Záměr: V tomto integrovaném bloku se zaměříme na změny v přírodě. Zaměříme se na probouzející se jaro. Budeme děti učit chovat se ekologicky, všimnout si kvetoucích rostlin a živočichů na louce a v lese. Budeme se věnovat charakteristickým znakům přicházejícího jara.

Tematické části:

1. Probouzení jara
2. Jaro na louce, v lese, na poli
3. Zvířátka v lese

8. Integrovaný blok – duben „zvířátka“

Záměr: V integrovaném bloku Zvířátka jsou děti vedeny k lásce ke zvířatům. Děti se v průběhu bloku seznámí s domácími zvířaty, se zvířaty žijícími ve vodě a u vody, a exotickými zvířaty. Seznámíme děti s tradicí pálení čarodějnic. V místnosti pokusy a objevy budeme rozvíjet badatelské činnosti.

Tematické části:

1. Zvířátka na statku

2. Zvířátka ve vodě a kolem vody
3. Exotická zvířátka
4. Pálení čarodějnic

9. Integrovaný blok – květen „všechno kvete“

Záměr: V integrovaném bloku budeme u dětí posilovat vztah k rodině a jejich jednotlivým členům. Seznamovat děti s rolí maminky. Zaměříme se na vytvoření citového vztahu k přírodě. Budeme děti seznamovat s užitkem rostlin a zvířat. Na zahrádce budou probíhat pěstitelské činnosti, které budou u dětí rozvíjet pracovní činnosti spojené s prací na školním záhonku. Budeme u dětí rozšiřovat povědomí o důležitosti ekologie a ochraně přírody.

Tematické části:

1. Maminka má svátek
2. Kytičky kolem nás
3. Užitek rostlin a zvířat
4. Proč je příroda důležitá? Ekologie

10. Integrovaný blok – červen „každý jsme jiný“

Záměr: V průběhu integrovaného bloku oslaví děti svůj svátek dětí. Budeme u dětí rozvíjet multikulturní poznatky o světě. S dětmi budeme poznávat celý svět, poznávat kontinenty a státy. Všimát si odlišností ostatních lidí. Seznámíme děti s různými druhy materiálů a jejich využitím v praxi.

Tematické části:

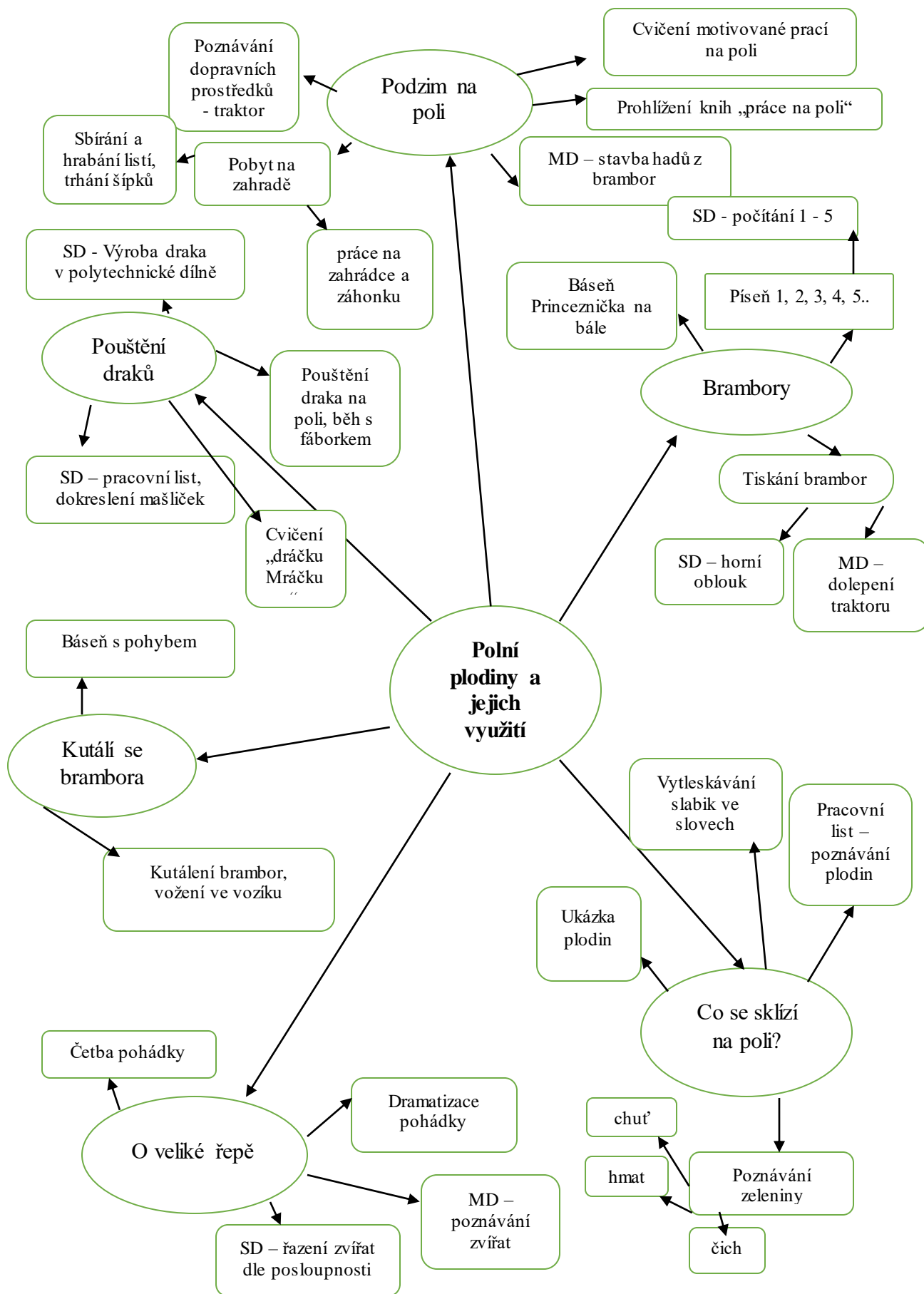
1. Děti slaví svátek
2. Každý jsme jiný
3. Materiály – dřevo, papír, plast a jejich využití
4. Těšíme se na prázdniny

7 Návrh Třídního vzdělávacího programu

Třídní vzdělávací program vychází z integrovaných bloků ve školním vzdělávacím programu. Každý pedagog si vytváří svůj pracovní plán - TVP, který může doplňovat a dotvářet dle situace. Tento pracovní plán vychází z charakteristiky třídy, bere v úvahu věkové složení dětí a jejich individuální schopnosti. Vychází také z podmínek, technického zázemí a pomůcek, které se nachází ve třídě. TVP se tvoří na základě určeného integrovaného bloku a daného tématu. Jedná se o konkrétní vzdělávací nabídku, aktivity a činnosti, které se budou realizovat v průběhu daného tématu.

Třídní plán by měl obsahovat konkretizované činnosti, cíle a záměry, ke kterým budeme směřovat, a také konkretizované výstupy, které vychází vždy z RVP. Dále by měl obsahovat zásobu vzdělávacích činností, hry, básničky, písničky, cvičení, pomocí kterých, budeme rozvíjet všech pět oblastí, které nám udává RVP (Dítě a jeho tělo, Dítě a psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět). Do plánu můžeme také zařadit cíle z Environmentálního programu, Minimálně preventivního programu a Multikulturního programu, který je zařazen do ŠVP. TVP by měl také obsahovat evaluaci tematického celku a sebehodnocení práce učitelky. Vzdělávací činnosti by měli být naplánované jak pro mladší (MD) a starší děti (SD) ve třídě, s odlišnými záměry a cíli.

Plán může mít různou písemnou podobu. Může se jednat o myšlenkové mapy, tabulky, harmonogramy práce apod. Do plánu lze zasahovat, přizpůsobovat dle programu a měnit dle aktuální situace ve třídě, v mateřské škole, ve městě, nebo ve světě. Plán může být jednotýdenní, nebo i více týdenní.

Environmentální cíl – práce se zeleninou, tiskání brambor, práce na zahradě

Multikulturní cíl – kamarád slaví narozeniny, ctíme oslavy, svátky a tradice

Minimální preventivní program – při pobytu venku nesaháme na odpadky a nedopalky cigaret

Hodnocení tematického celku a sebehodnocení práce učitelky

- Téma týdne:
Polní plodiny a jejich využití
- Co se děti naučily? (dílní cíle, směřování ke kompetencím):
Děti se naučily krátké texty z paměti, rozvíjely tak své komunikativní a dramatické dovednosti při nácviu pohádky O veliké řepě.
- O jaké činnosti projevovaly děti zájem?
Děti měly zájem o dramatizaci pohádky, s radostí se naučily báseň o bramboře, velký zájem byl i o práci na zahradě.
- Zvolila jsem vhodné metody a prostředky? Jaké?
Hra, prožitkové a situační učení, kooperativní učení, frontální, skupinové i individuální formy vzdělávání.
- Byl dán dětem prostor pro tvořivost a vlastní aktivity, samostatnost?
Volné hry vyvážené s řízenou činností. Tiskání brambor, práce v polytechnických dílnách, pobyt na školní zahradě – práce s pracovními nástroji.
- V jakém směru bylo téma přínosné?
Děti se seznámily s plodinami, které rostou na poli a jejich využitím. Dále se seznámily s pohádkou O veliké řepě. Mají povědomí o tom, co se sklízí na poli a proč.
- Co vyžaduje další opakování, na co je potřeba se zaměřit, co dělá dětem problémy?
Starší děti – grafomotorika – horní oblouk, uvolnění zápěstí, křečovitý úchop tužky
Mladší děti – sebeobsluha, čištění zoubků, samostatnost

- Co mi přinesly informace hodnocení dětí?

Dětem je téma polní plodiny velice blízké, velmi se jim líbila práce na školní zahradě.

- Prolínání do dalších témat:

Následuje téma: Co roste na zahradě

- Závěr pro další práci:

Do dalších vzdělávacích činností zapojovat více pohádek a dramatizací. Pohádka měla u dětí velký úspěch.

8 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zpracovat Školní vzdělávací program konkrétní mateřské školy, vycházející z Rámcového vzdělávacího programu pro pre-primární vzdělávání a stanovit možnosti implementace problematiky lidových řemesel do uvedených Školních vzdělávacích programů, které jsou důležité pro tvorby Třídních vzdělávacích programů a práci učitelky.

V teoretické části jsem se věnovala polytechnickému vzdělávání. Rozvedla jsem zde principy, klíčové kompetence a cíle polytechnického vzdělávání. Seznámila jsem se také s dokumentem Inovační strategie České republiky 2019 – 2030, který se snaží o změnu vzdělávacího systému v oblasti polytechniky ve všech stupních vzdělávání.

Další důležitou částí diplomové práce je bezpečnost práce při polytechnickém vzdělávání a propojení polytechnických aktivit s lidovými tradicemi a zvyky, kterým je věnována samostatná kapitola.

V praktické části jsem se zabývala výzkumem, který vycházel z dat třiceti mateřských škol v Olomouckém, Jihomoravském a Pardubickém kraji. Cílem výzkumu bylo zjistit do jaké míry je polytechnická výchova v mateřských školách realizována. Zda mateřské školy mají polytechnické dílny, nebo jiná zázemí a zařízení pro práci. Z výsledků vyplývá, že v mateřských školách se často neobjevuje žádná místnost, nebo koutek, kde by se mohly praktické polytechnické aktivity realizovat, přestože skoro tři čtvrtiny škol jsou vybavené pomůckami pro tyto činnosti. Učitelky se snaží tyto pomůcky a nástroje využívat a zařazovat do vzdělávacích činností alespoň jednou měsíčně.

Polytechnickému vzdělávání v návaznosti na lidové zvyky a řemesla se věnuje pouze polovina mateřských škol. Děti tak mají velmi malé povědomí o klasických řemeslech, jako je kovářství, krejčovství, truhlářství atd. Jedna třetina respondentů v dotazníku uvedla, že jejich Školní vzdělávací program je potřeba doplnit.

V další části práce jsem inovovala Školní vzdělávací program mateřské školy, kde pracuji již šestým rokem jako pedagog pro pre-primární vzdělávání. Do programu bylo zařazeno více integrovaných bloků zaměřených na lidové tradice a zvyky. Pro ukázkou jsem vytvořila i jeden Třídní vzdělávací program, do kterého jsem zařadila i polytechnické aktivity.

9 Referenční seznam

ANDRES, Roman a Jana HAVELKOVÁ, ed. *Receptář činností pro polytechnickou výchovu v mateřských školách*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, 2015. ISBN 978-80-87964-05-7

BESTAJOVSKÝ, Martin. *Velká kniha lidových obyčejů a nápadů pro šikovné ruce*. 2. souborné vyd. Brno: Computer Press, 2008. 256 s. ISBN 978-80-251-1974-7

CIOFFARI, Gerardo. *Svatý Mikuláš. Mistr v obdarování*. Olomouc : Refugium, 2012. 120 s. ISBN 978-80-7412-120-3

DLOUHÁ, Dita, ŽÁKOVÁ, Marcela a RANDÁKOVÁ, Kamila. *Polytechnické dovednosti v MŠ: metodika pro pedagogy*. Praha: Montessori ČR, 2017. 64 stran. ISBN 978-80-906627-0-4

JANOVEC, Ladislav. *Český rok: včera a dnes*. 2. vydání. Říčany: Sun, 2018. 157 stran. Zlatá česká kolekce. ISBN 978-80-7567-319-0.

KUPCOVÁ, Zuzana et al. *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání: od jara do léta*. 1. vydání. Praha: Raabe, [2017], ©2017. 157 stran. ISBN 978-80-7496-347-6.

KUPCOVÁ, Zuzana et al. *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání: od podzimu do zimy*. 1. vydání. Praha: Raabe, [2017], ©2017. 161 stran. ISBN 978-80-7496-346-9

NÁDVORNÍKOVÁ, Hana. *Polytechnické činnosti v předškolním vzdělávání*. 1. vydání. Praha: Raabe, [2015], ©2015. 158 stran. ISBN 978-80-7496-194-6

MARÁKOVÁ, Ivana. *Pranostiky a hry na celý rok*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. 131 s. ISBN 80-7367-164-6

MOTLOVÁ, Milada. *Český rok od jara do zimy*. Vyd. 1. V Praze: Fortuna Libri, 2010. 323 s. ISBN 978-80-7321-522-4

PROVÁZKOVÁ STOLINSKÁ, Dominika a kol. *Polytechnické vzdělávání v prostředí mateřské školy*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 320 stran. Ostatní odborné publikace. ISBN 978-80-244-4735-3

SLOWÍK, Josef, *Západočeská univerzita v Pzni*. *Obsah, metody a formy polytechnické výchovy v Mateřských školách*. 258 stran. ISBN 978-80-261-0560-2

SMOLÍKOVÁ, Kateřina a kol. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2004 [i.e. 2005]. 48 s. ISBN 80-239-5940-9

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Manuál k přípravě školního (třídního) vzdělávacího programu mateřské školy*. 2. vyd. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. ISBN 80-87000-01-3

SYSLOVÁ, Zora et al. *Didaktika mateřské školy*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 252 stran. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-276-6

TMEJOVÁ, Václava. *Vyrábíme s dětmi: polytechnická výchova v mateřské škole*. Vydání první. Praha: Portál, 2015. 64 nečíslovaných stran. ISBN 978-80-262-0936-2

Internetové zdroje

Podpora polytechnického vzdělávání. Retrieved 11. 2. 2020 from World Wide Web:
http://www.nuv.cz/uploads/P_KAP/ke_stazeni/pojeti/P_KAP_Pojeti_Polytechnika.pdf

Znaky prožitkového učení. Retrieved 13. 4. 2020 from World Wide Web:
http://www.vys-edu.cz/assets/File.ashx?id_org=600139&id_dokumenty=8130

Polytechnické vzdělávání. Retrieved 15 .4. 2020 from World Wide Web:
<https://www.businessinfo.cz/navody/polytechnicke-vzdelavani/>

Podpora polytechnického vzdělávání v MŠ. Retrieved 18. 4. 2020 from World Wide Web:
<https://educocentrum.cz/projekty/podpora-polytechnickeho-vzdelavani-v-ms/12>

Inovační strategie České republiky 2019 – 2030. Retrieved 15. 5. 2020 from World Wide Web:
https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_1_Inovacni-strategie.pdf

10 Seznam zkratk

Aj. – a jiné

Atd. – a tak dále

Foto - fotografie

MD – mladší děti

Obr. - obrázek

RVP – rámcový vzdělávací program

SD – starší děti

ŠVP – školní vzdělávací program

TVP – třídní vzdělávací program

11 Seznam obrázků, fotografií a grafů

Obr. č. 1 : pouštění lodiček

Obr. č. 2 : dřevěný velikonoční zajíc

Obr. č. 3 : domeček

Obr. č. 4 : dýňové tvoření

Obr. č. 5 : dýňové tvoření

Obr. č. 6 : skřítek podzimníček

Obr. č. 7: dřevění andělé

Obr. č. 8: dřevění andělé

Fotografie č. 1- zatloukání hřebíků

Fotografie č. 2 - zatloukání hřebíků

Fotografie č. 3 – řezání pilou

Fotografie č. 4 - šroubování

Fotografie č. 5 – šrouby a matice

Fotografie č. 6- obličej „smajlík“

Fotografie č. 7 – výroba ježků

Fotografie č. 8 – hra na elektrikáře

Fotografie č. 9 – ukázka z místnosti zvané pokusy a objevy

Fotografie č. 10 - polytechnická dílna 1

Fotografie č. 11 - polytechnická dílna 2

Fotografie č. 12 -polytechnická dílna 3

Fotografie č. 13 - pokusy a objevy

Graf č. 1 - rozložení mateřských škol v krajích ČR

Graf č. 2 – umístění mateřské školy

Graf č. 3 – vybavenost mateřských škol polytechnickými dílnami

Graf č. 4 – vybavenost mateřských škol pomůckami pro polytechnické vzdělávání

Graf č. 5 – frekvence využitelnosti polytechnického vzdělávání

Graf č. 6 – použití polytechnických dílen v návaznosti na lidové tradice

Graf č. 7 – četnost používání pokusů a objevů v řízených činnostech

Graf č. 8 – četnost her s přírodninami a netradičním materiálem

Graf č. 9 – použití recyklovatelných materiálů v MŠ

Graf č. 10 – pěstivelské a chovatelské činnosti v MŠ

Graf č. 11 – rozvoj řemesel u dětí

Graf č. 12 – obsah školního vzdělávacího programu, propojení s lidovými tradicemi

Graf č. 13 – zahrnutí polytechnického vzdělávání do ŠVP

Graf č. 14 – zapojení rodičů do aktivit MŠ

12 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zpracovat Školní vzdělávací program konkrétní mateřské školy, vycházející z Rámcového vzdělávacího programu pro pre-primární vzdělávání a stanovit možnosti implementace problematiky lidových řemesel do uvedených Školních vzdělávacích programů, které jsou důležité pro tvorby Třídních vzdělávacích programů a práci učitelky.

V teoretické části jsem se věnovala polytechnickému vzdělávání. Rozvedla jsem zde principy, klíčové kompetence a cíle polytechnického vzdělávání. Seznámila jsem se také s dokumentem Inovační strategie České republiky 2019 – 2030, který se snaží o změnu vzdělávacího systému v oblasti polytechniky ve všech stupních vzdělávání.

Další důležitou částí diplomové práce je bezpečnost práce při polytechnickém vzdělávání a propojení polytechnických aktivit s lidovými tradicemi a zvyky, kterým je věnována samostatná kapitola.

V praktické části jsem se zabývala výzkumem, který vycházel z dat třiceti mateřských škol v Olomouckém, Jihomoravském a Pardubickém kraji. Cílem výzkumu bylo zjistit do jaké míry je polytechnická výchova v mateřských školách realizována. Zda mateřské školy mají polytechnické dílny, nebo jiná zázemí a zařízení pro práci. Z výsledků vyplývá, že v mateřských školách se často neobjevuje žádná místnost, nebo koutek, kde by se mohly praktické polytechnické aktivity realizovat, přestože skoro tři čtvrtiny škol jsou vybavené pomůckami pro tyto činnosti. Učitelky se snaží tyto pomůcky a nástroje využívat a zařazovat do vzdělávacích činností alespoň jednou měsíčně.

Polytechnickému vzdělávání v návaznosti na lidové zvyky a řemesla se věnuje pouze polovina mateřských škol. Děti tak mají velmi malé povědomí o klasických řemeslech, jako je kovářství, krejčovství, truhlářství atd. Jedna třetina respondentů v dotazníku uvedla, že jejich školní vzdělávací program je potřeba doplnit.

V další části práce jsem inovovala Školní vzdělávací program mateřské školy, kde pracuji již šestým rokem jako pedagog pro pre-primární vzdělávání. Do programu bylo zařazeno více integrovaných bloků zaměřených na lidové tradice a zvyky. Pro ukázkou jsem vytvořila i jeden třídní vzdělávací program, do kterého jsem zařadila i polytechnické aktivity.